

Pablo Romacjārārē oja'que ni'i

A'ti pūrī a'tiro weero ojano'pā nise ni'i

Pablo a'ti pūrīrē Corintopu nīgũ, Romacjārā Jesucristore ějōpeorārē ojacu niwī. Cũ ne waropure Jesucristore ějōpeoticu niwī. Tojo weegu cūrē ějōpeorārē ña'arō weesī'rīgũ sirutucu niwī. Be'ro Ō'acũ Pabllore ducayucā weecu niwī. Tojo wéeca be'ro cũ Jesucristo ye quetire wereri masũ sājācu niwī.

Pablo Romacjārā tiropu wa'asī'rīcu nimiwī. Cũ a'ti pūrīrē ojacaterore wa'aticu niwī yujupu. I'tia cũ'ma be'ro na tiropure wa'acu niwī.

Cũ papera ojagu, a'tiro ojaseticu niwī. “Yu'u Pablo masārē oja'a” nitojaca be'ro añudutiwacu niwī. Be'ro “Ō'acūrē masā ye cjasere e'catise o'o'o”, nicu niwī. Tojo nicā “A'tere masāgũ, masārē a'ti pūrīrē oja'a,” nicu niwī. Be'roputa “Ō'acũ ye añuse quetire a'tiro nirō wee'e”, ni ojacu niwī. Yapaputa majā añudutitwosere ojacu niwī.

Pablo a'ti pūrīrē marī nipe'tirā bu'iritirā ni'i nisere ojacu niwī. Tojo nicā Ō'acũ me'rā añurō nisī'rīrā, Jesucristore ějōpeose me'rā dia'cũ tojo nita basio'o nisere ojacu niwī. Ap-eye, Romacjārārē ni'cārō me'rā nisetidutigũ, narē “Añurō a'merī pajaña'ña, ejerisājāse me'rā niña,” ni ojacu niwī.

Pablo Romacjārã Jesure ějōpeorārẽ oja'que ni'i

¹ Yũ'ũ Pablo musã Roma wãmetiri macãcjārã Jesucristore ějōpeorārẽ oja'a. Jesucristo dutiro weewã'ñaco'tegu ni'i. Cũ yũ'ũre Ő'acũ masārẽ yũ'rũose quetire weredutigũ besecũúwĩ.

² Duporopũ Ő'acũ cũ ye queti weremu'tãrĩ masã me'rã “Yũ'ũ masārẽ yũ'rũoguti”, ni weryucũ niwĩ. Tojo weerã te quetire tu'orã, Ő'acũ ye queti ojãca pũrĩpũ ojacãrã niwã. ³ Na oja'que marĩ wioğũ Jesucristo Ő'acũ macũ ye queti ni'i. Cũ a'ti nucũcãpũre marĩ weronojõ upũtigũ bajuacu niwĩ. Masũ níğũ, duporocjũpũ wioğũ Davi pãrãmi nituriagũpũ nicũ niwĩ. ⁴ Cũ marĩ weronojõ upũtimigũ, Ő'acũ macũ niyugũ, ña'ase moogũ waro nicũ niwĩ. Cũ wẽrĩca be'ro cũ pacũ Espĩritu Santu tutuaro me'rã cũrẽ wẽrĩ'cupũre masõcũ niwĩ. Tojo weese me'rã masārẽ yũ'ũ macũ nimi nisere ĩ'ocũ niwĩ. ⁵ Cũ yũ'ũ Pabloure añurõ wéégũ, cũ ye quetire weredutigũ besewĩ. Nipe'tiropũ masã Jesucristore ějōpeoato níğũ tojo weewĩ. ějōpeotjĩarã, cũ ũaro weerãsama.

⁶⁻⁷ Musã Romacjārã quẽ'rã cũ tojo nino'cãrãta ni'i. Tojo weegũ musārẽ Ő'acũ mairãrẽ a'ti pũrĩrẽ oja'a. Ő'acũ Jesucristo yarã sãjãdutigũ musārẽ besecu niwĩ. Marĩ pacũ Ő'acũ, tojo nicã marĩ wioğũ Jesucristo musārẽ añurõ weeato. Musārẽ ejerisãjãcã weeato.

Pablo Romapũ wa'asĩ'rĩmi'que ni'i

8 A'tere musārē weremu'tāgūti. Nipe'tirocjārāpū musā Jesucristore ējōpeosere ucūse'sama. Tere tū'ogu, Jesucristo weetamuse me'rā Ō'acūrē e'catise o'o'o. 9 Yū'u nūbuesetirinucū musā ye cjasere sērībosanu'cūcā'a. Yū'u tojo weesere Ō'acū “Diacjūta tojo weemi”, nisami. Yū'u añurō ejeripō'rātise me'rā cū uaro wee'e. Tere wéégū, añuse queti cū macū yere were'e. 10 Apeye quē'rārē Ō'acūrē a'tiro sērīnu'cūcā'a. “Mū'u uaro nicā, yū'ure Romapū wa'adutigu du'uo'oya. Ti macācjārā mū'urē ējōpeorārē ī'asī'rīsa'a”, ni sērī'i. Yoa wa'a'a yū'u musā tiropū wa'asī'rīmi'caro. 11 Musārē nemorō wācūtutuacā uasāgū, Espiritu Santu yū'ure masīse o'oro weronojō musārē o'oturiasī'rīsa'a. Tojo weegu topure wa'asī'rīsa'a. 12 Musārē a'tiro nigūti. Marī pūaperi a'merī weetamurāsa'a. Musā yū'u ējōpeocā ī'arā, nemorō wācūtutuarāsa'a. Yū'u quē'rā musā ējōpeocā ī'agū, mejārōta weegusa'a.

13 Acawererā, musārē a'tere masīcā uasa'a. Pejetiri musā tiropū wa'asī'rīmi'i. Apesecjārāmarīcā judío masā nitirā yū'u Jesucristo ye quetire werecā, ējōpeowā. Musā ya macācjārā quē'rārē Jesucristore ējōpeocā uasāgū, weregu wa'asī'rīsa'a. Tojo weesī'rīmicā, basiowe'e yujupū. 14 Ō'acū cū ye quetire nipe'tirārē yū'ure weredutiwī. Yé uurārē, uutirā quē'rārē weredutiwī. Bu'e'cārārē, bu'eti'cārārē weredutiwī. 15 Tojo weegu musā ya macācjārā

Jesucristore ějōpeotirārē cū ye quetire pūrō weresĩ'rĩsa'a.

Jesucristo ye quetire tu'orā cūrē ějōpeose ni'i

¹⁶ Masā Jesucristo ye quetire tu'orā, cūrē ějōpeonu'cāsama. Yu'u masĩ'i, Ō'acū cū tu-tuaro me'rā nipe'tirā Jesucristore ějōpeorārē pecame'epu wa'abo'cārārē yu'rūosami. Tojo weegu masārē te quetire ne bopoyasāwe'e. Ne waro cūrē ějōpeorā judío masā nirārē yu'rūosami. Judío masā nitirā cūrē ějōpeorā quē'rārē mejārōta yu'rūosami. ¹⁷ Te queti a'tiro ni'i. Ō'acū Jesucristore ějōpeorārē “Bu'iri marĩrā, añurā nima”, ni ĩ'asami. Jesucristore ějōpeorā dia'cūrē tojo ĩ'asami. Te cjasere Ō'acū ye queti ojāca pūrĩpu a'tiro ojano'wũ: Ō'acū cūrē ějōpeorārē “Añurā nima”, ni ĩ'asami. Cū me'rā ninu'cūrāsama, niwũ.

Nipe'tirā masā bu'iritima nise ni'i

¹⁸ Ō'acū u'mūsepū nigú masā ña'arō weesetisere ĩ'agũ, bu'iri da'resami. Ña'arō weenu'cūrā diacjũ cjasere cā'mota'asama. Tojo weegu narē uputu bu'iri da'resami. ¹⁹ Ō'acū cū nisetise mašita basiosere masā añurō mašisama. Ō'acū cū basu tere mašicā weecu niwĩ. ²⁰ Marĩ Ō'acū bajusere ĩ'atimirā, cū wee'que me'rā cū tutuasere, cū nisetisere mašino'o. Cū tutuase, cū nisetise ninu'cūcā'rōsa'a. Ne waro cū a'ti turire weenu'cācateroputa cū Ō'acū ni'i nisere mašino'o. Tojo weerā masā “Mu'urē mašitisa'a. Tojo weerā bu'iri moo'o”, nímasītisama. ²¹ Cū nisetisere mašimirā, cūrē ějōpeotisama. Ne

cūrē e'catise o'otisama. No'o ɰaro wācūma'a, siape me'rā nemorō ña'arō wācūsājāsama. ²² Na masīɰ'rɰa'a nimirā, tɰ'omasītirā dojosama. ²³ Tojo weerā Ō'acū catinu'cūgūrē ējōpeotisama. Na apeyenojō masā yee'que boadijatje pe'ere ējōpeosama. Masā queose, mirīcūa queose, wa'icūrā queose, pīrōa queosere yee, ējōpeosama. Ne waroputa tere weemujāti, ni'cārōacā quē'rārē mejārōta weenu'cūma.

²⁴ Na tojo wee'que bu'iri Ō'acū na ña'arō weesī'rīsere weeato nīgū cō'awā'cācɰ niwī. Na bopoyose ña'asere a'merī weecārā niwā. Tere wéerā, na basu na upure dojorērā weecārā niwā. ²⁵ Diacjū cjasere ējōpeoboronojō o'orā, mejō nisoowioritima. Cūrē ējōpeoronojō o'orā, cū da're'que a'ti nucūcā cjase pe'ere ējōpeoma. Ō'acū nipe'tise wee'cure e'catipeonu'cūcā'rōɰa'a. Tojota weeno'ato.

²⁶ Ō'acū bopoyose na ɰaripejasere weeato nīgū narē cō'awā'cācɰ niwī. Numiaputa ɰɰa me'rā na weewɰasenojōrē na basu numia se'saro ña'arō weesama. ²⁷ ɰɰa quē'rā na basu ña'arō a'merī weesama. ɰɰa numia me'rā weewɰasenojōrē du'urā, ɰɰa se'saro ɰaripeja, ña'arō weesama. Tojo weegɰ Ō'acū narē ña'arō weese wapa, bu'iri da'resami. Narē bu'iri da'regɰ, na upure pi'eticā weesami.

²⁸ Cū wee'quere ī'amirā, Ō'acūrē ējōpeosī'rītisama. Tojo weegɰ na wācūma'asere weeato nīgū cō'awā'cācɰ niwī. Cū narē cō'acā, totá na ña'arō wee'quere nemopeosama.

29 Nipe'tise ña'arõ weesere yu'rucã'sama. Pajaña'rõ marĩrõ ãpērārē ña'arõ weesĩ'rĩsama. Apeyenojõ cuomirã, cuonemosãjãsrĩsama. A'te nipe'tise ña'asere weesama. Doesama. A'mewējēsama. A'metu'tisama. Weesoosama. Ña'arõ weesĩ'rĩrõ bajuro ña'arõ weesama. Ucja, queti poosama. 30 Æpērārē ña'arõ weesĩ'rĩrã, diacjã nitimicã, weresãsama. Õ'acũrē uatisama. Æpērārē ĩ'amuisama. “Yu'u pe'e ãpērã yu'rucoro niyu'rũnu'cã'a”, nisama. Ña'asere weebocasama. Na pacũsumuārē yu'rũnu'cãasama. 31 Tu'omasĩtisama. Na “Weerãti” nĩ'quere weetisama. A'metu'tica be'ro aposĩ'rĩtisama. Na acawererãpũreta ma'itisama. Æpērārē pajaña'tisama. 32 Õ'acũ tojo weerārē queoro wéegũ, “Pecame'epũ cõ'abajurioguti”, nicũ niwĩ. Cũ tojo nĩca be'ro nimicã, ña'arõ weenu'cũsama. Tojo nicã ãpērārē ña'arõ weecã ĩ'arã, “Añurõ wéerã, tojo weema”, nisãjãsama.

2

Õ'acũ ña'arõ weerārē bu'iri da'regũ, queoro weemi nise ni'i

1 Musã ãpērārē “Na ña'arã nima” ni, ĩ'abeseticã'ña. Musã quē'rã na weronojõ ña'arõ weesetisa'a. Na bu'iritima nĩrã, ũsã quē'rã bu'iriti'i nĩrõnojõ wa'a'a musãrē. Musã ni'cãrõnojõ bu'iri cuo'o. 2 Õ'acũ ña'arõ weerārē bu'iri da'regũ, queoro weegũ weemi nisere masĩno'o. 3 Musã ãpērārē “Ña'arõ weema” nimirã, na weronojõta wee'e. Tojo weerã “Õ'acũ ũsãrē bu'iri da'reesome”, niticã'ña. Da'regũsami.

4 Ña'arõ weemicã, Õ'acũ musãrẽ pajaña'gũ, maata bu'iri da'retisami. Tojo weerã musã “Ësãrẽ bu'iri da'reesome”, nimisa'a. Tojo niwe'e. Musã ña'arõ weesere bujaweti ducayuato nígu añurõ wee, maata bu'iri da'retisami.

5 Cũ tojo weemicã, musã ña'arõ weesere bujaweti ducayusi'rítisa'a. Musã siape me'rã ña'asere weenemorã, bu'iri da'resere seeneocũunemorã wee'e. Be'ro masãrẽ bu'iri da'reatji numu nicã, Õ'acũ uagu, musãrẽ queoro bese, uputu bu'iri da'regusami. 6 Masã na wee'quenucãrẽ queoro wapayegusami. 7 Õ'acũ a'tiro weerãrẽ cũ tiropu catinu'cũatjere o'ogusami. “Cũ me'rã ducayu ninu'cũrãsa'a” nirãrẽ, tojo nicã cũ “Añurõ weepu” nisere a'marãnojõrẽ o'ogusami. Tojo nicã ape upu boatiri upu su'tiwetisi'rĩrãrẽ tojo o'ogusami. Na catinu'cũsere urã, añurõ weenu'cũrãsama.

8 Æpẽrã pe'e Õ'acũrẽ yu'runu'cãrã, na urõ weesetisama. Diacjũ cjasere uatirã, ña'ase pe'ere weesirutusama. Õ'acũ ua, narẽ uputu bu'iri da'regusami. 9 Nipe'tirã ña'arõ weesetirã pi'eti, ña'arõ tu'oña'rãsama. Judío masãrẽ ne waro tojo wa'amũ'tãrõsa'a. Judío masã nitirã quẽ'rãrẽ mejãrõta wa'arosa'a. 10 Añurõ weesetirã pe'ere Õ'acũ añurõ weegusami. Narẽ “Musã añurõ weewu”, nigũsami. Tojo nicã ejerisãjãcã weegusami. Ne waro judío masãrẽ tojo ejerisãjãcã weemũ'tãgũsami. Judío masã nitirã quẽ'rãrẽ mejãrõta weegusami. 11 Õ'acũ judío masãrẽ, judío masã nitirãrẽ ï'a ducawaanu'cõtisami.

12 Judío masã nitirã Õ'acũ Moisére duti'quere masĩtisama. Na ña'arõ wee'quere te dutise me'rã mejëta Õ'acũ besegusami. Ña'arõ wee'que wapa me'rã pe'e narë pecame'epu cõ'abajurio besegusami. Judío masã pũrĩcã Õ'acũ Moisére duti'quere masĩsama. Tere masĩmirã, ña'arõ weesama. Tojo weegu Õ'acũ náma te dutise me'rã na yu'rũnu'cã'que wapare bu'iri da'regusami. 13 Moisé dutisere tu'ose me'rã dia'cũ Õ'acũ “Bu'iri marĩrã nima”, niti-sami. Cũ dutisere weerã pe'ere “Bu'iri marĩrã nima”, nisami. 14 Judío masã nitirã Moisé dutisere moomirã, na añurõ wéérã, Õ'acũ dutisereta weerã weema. Na basu Moisé dutisere masĩrã weronjõ weesama. 15 Añurõ weese me'rã na diacjũ wãcũsere ĩ'osama. Moisé dutisere masĩrã weronjõ nima. Tojo weerã queoro weetĩca be'ro ña'arõ tu'oña'sama. Añurõ wéeca be'ro bu'iri moorã tu'oña'sama. 16 Yu'u Jesucristo ye quetire wereronjõta a'tiro wa'arosa'a. Õ'acũ masãrẽ bu'iri da'reatji nũmu nicã, nipe'tirã wãcũsere, ãpẽrã ĩ'atiropu weesere besegusami. Jesucristo ña'arõ wãcũrãrẽ, ña'arõ weerãrẽ bu'iri da'regusami. Añuse wãcũrãrẽ, añurõ weerãrẽ añurõ weegusami.

Õ'acũ Moisére dutise cũu'que ni'i

17 Musã a'tiro wãcũmisa'a: “Ësã judío masã Õ'acũ Moisére dutise cũu'quere ëjõpeorã ni'i. Õ'acũ yarã ni'i. Tojo weerã judío masã nitirã yu'rũoro añuyu'rũnu'cã'a”, nimisa'a. 18 Tojo nicã a'tiro ninemosa'a. “Ësã Õ'acũ ãasenojõrẽ

masĩ'i. Moisé duti'quere masĩyurã, ũsã añuse dia'cũrẽ besemasĩ'i. ¹⁹ Caperi bajutirãrẽ tũawã'cãrã weronojõ Õ'acũ yere masĩtirãrẽ bu'emasĩ'i. Na'itĩ'arõpũ nirãrẽ sĩ'orã weronojõ ña'arõ weerãrẽ añurõ weeduti'i", nisa'a. ²⁰ "Moisé cũ duti'quere cuorã, diacjũ cjasere queoro masĩ'i. Tojo weerã tũ'omasĩtirãrẽ, Õ'acũ yere ne waro bu'ewã'cõrãrẽ bu'emasĩ'i", nimisa'a. ²¹ Mũsã "Ãpẽrãrẽ bu'emasĩ'i" nirãtirã, mũsã basu pe'e bu'emũ'tãrõua'a. Ãpẽrãrẽ "Yajaticã'ña" nimirã, ãpẽrã yere yajasa'a. ²² Mũsã, "Mũsã nũmosãnumia, marãpũsumua nitirãrẽ a'metãrãticã'ña", nisa'a. Tojo nimirã, a'metãrãsa'a. "Queose yee'quere ãjõpeoticã'ña" nimirã, narẽ ãjõpeose wi'seri cjasere yajasa'a. ²³ "Ûsã Moisé duti'quere cuotjãrã, ãpẽrã yũ'rũoro ni'i", ni wãcũmisa'a. Tojo nimirã, tere weetirã, cũ duti'quere yũ'rũnũ'cãrã wee'e. Tojo weerã ãpẽrãrẽ Õ'acũrẽ bujicã'cã weerã wee'e. ²⁴ Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpũ mũsã tojo weesere a'tiro ojano'wũ: "Mũsã Õ'acũ duti'quere yũ'rũnũ'cãse bu'iri judío masã nitirã Õ'acũrẽ ña'arõ ucũsama", niwũ.

²⁵ Mũsã Õ'acũ Moisére dutise cũu'quere weecã, mũsã judío masã weesetise, õ'rẽcju yapa caserore yejecõ'ase wapati'i. Weeticãma, mũsã judío masã nise wapamarĩ'i. Tojo weerã cũ cũu'quere weetirã, judío masã nitirã weronojõ tojacã'a. Õ'acũ yarã weronojõ nitisa'a. ²⁶ Judío masã nitirã õ'rẽcju yapa caserore yejecõ'ano'ña marĩma. Na Õ'acũ

Moisére duti'quere wéerã, judío masã weronojõ nisama. Õ'acũ narẽ “Yarã nima”, nisami. ²⁷ Musã judío masã Õ'acũ Moisére duti'quere cʉomi'i. Õ'rêcju yapa caserore yejecõ'amirã, cũ duti'quere weewe'e. Æpêrã, judío masã nitirã õ'rêcju yapa caserore yejecõ'atimirã, tojo nicã Õ'acũ Moisére duti'quere masĩtimirã, cũ dutisere weesama. Na tojo weecã, musã bu'iri cʉosere masĩno'o. ²⁸ Judío masũ waro bu'ipu dia'cũ weesetitimi. Cũ upu dia'cũrẽ õ'rêcju yapa caserore yejecõ'ase mejêta ni'i. ²⁹ Moisé dutisere yu'tigu mejêta Õ'acũ yagu nimi. Espíritu Santure wãcũse ducayuno'cʉ pe'e judío masũ waro nimi. Cúta Õ'acũ yagu nimi. Cũrẽ Õ'acũ “Añugũ nimi” ni ï'asami. Masã mejêta tojo ï'asama.

3

¹ Yu'u tojo nicã tu'orã, musã “¿To pũrĩcãrẽ judío masã nise wapamarĩsari? ¿Õ'rêcju yapa caserore yejecõ'ase quẽ'rã wapamarĩsari?” nisa'a. ² Wapatiyu'rũa'a. Ne warore a'tiro ni'i. Õ'acũ judío masãrẽ cũ ye quetire weedutigu, Æpêrãrẽ weredutigu cũucʉ niwĩ. Tojo weero judío masã nise wapati'i. Musãrẽ a'tiro ninemogũti. ³ Æpêrã judío masã Õ'acũ ucũsere êjõpeotisama. Na tojo êjõpeotimicã, Õ'acũ narẽ cũ “Tojo weeguti” ní'quere “Weewe'e”, nitisami. ⁴ Õ'acũ nipe'tise cũ “Weeguti” ní'quere queoro weegusami. Marĩ nipe'tirã nisoosepiarã nimicã, Õ'acũ cũ ní'caronojõta queoro weegusami. Õ'acũrẽ cũ ye queti ojãca pũrĩpu a'tiro ojano'wã:

Õ'acũ, mu'u ucũsere “Diacjũta ni'i”, nino'o.

Mu'urẽ nisoose marĩ'i.

Tojo weero mu'urẽ ãpẽrãpũre ne weresãta basiowe'e.

Na weresãcãma, yu'rũwetimujãgũsa'a, ni ojacu niwĩ duporocjũpu.

⁵ Tere tu'orã, ãpẽrã a'tiro nima'asama. “Ësã ña'arõ weecã, Õ'acũ añurõ weesere nemorõ ï'ono'rõsa'a.” ¿To pũrĩcãrẽ “Õ'acũ ãsã ña'arõ weesere bu'iri da'regu, queoro weetimi”, nirã weesari? ⁶ Tojo niwe'e. Na tojo nise queoro nicãma, Õ'acũ ne ni'cũrẽ bu'iri da'remasĩtibosami.

⁷ Apeyema ãpẽrã a'tiro ninemoma'asama. “Ësã nisoocã, Õ'acũ queoro ucũsere ï'ono'rõsa'a. Tojo weerã masã cũrẽ ‘Añuyũ'rũami, diacjũ ucũnu'cũgũ nimi’, nirãsama. Tojo nicãma, ¿de'ro weegu Õ'acũ marĩrẽ ‘Mũsã ña'arõ weesebucurã ni'i’, nisari? Cũ tojo níngũ, queoro weetimi”, nisama. Na tojo nise nima'ase ni'i. ⁸ Na “Ësã ña'arõ weecã, Õ'acũ añurõ weesere nemorõ masĩrãsama”, nisama. Tojo weerã “Añuse wa'ato nĩrã ña'asere weerã”, nisama. ãpẽrã yu'ure, yu'u me'rãcjãrãrẽ mejẽcã wãcũato nĩrã, “Pablo a'tere bu'emĩ”, nisoosama. Na tojo nisoose wapa Õ'acũ narẽ bu'iri da'regu, queoro weegusami.

Nipe'tirã bu'iritirã nima nise ni'i

⁹ ¿Marĩ judío masã ãpẽrã yu'rũoro añurã niyu'rũnu'cãti? Niwe'e. Marĩ masĩtoja'a. Nipe'tirã judío masã, judío masã nitirã ña'arõ weerã niyurã, ni'cãrõnojõ bu'iritirã dia'cũ ni'i.

10 Õ'acũ ye queti ojáca pũrĩpũre marĩrẽ a'tiro niwũ:

Ne ni'cũnojõputa añugũ marĩmi.

11 Ne ni'cũ Õ'acũ ye cjasere tu'omasĩgũ marĩmi.
Ne ni'cũputa Õ'acũrẽ masĩsĩ'rĩgũ,
wãcũnrũtisami.

12 Nipe'tirã Õ'acũ yere du'urã, dojope'tia wa'asama.

Nipe'tirã ña'arõ weema.

Ne ni'cũnojõputa ãpẽrãrẽ añurõ weegũ marĩmi.

13 Na ucũse masãpe susuripe weronojõ ni'i.

Ti pe ãrĩwijaasa'a.

Te ãrĩwijaase weronojõ masã ña'arõ ucũsama.

Nisoonu'cũsama.

Aña ɯseropu nímá cɯogɯ weronojõ pũrĩrõ ucũsama.

14 ãpẽrãrẽ doja, ɯputu tu'tisama.

15 Na masãrẽ wẽjẽcõ'asema ĩ'adu'ayɯ'rɯasama.

16 No'o na wa'aro masãrẽ ña'arõ weewã'cãsama.

Na yere dojorẽ, pajasecɯorã tojacã weesama.

17 ãpẽrãrẽ ejerisãjãcã weesere moosama.

18 Õ'acũrẽ wiopesase me'rã ĩ'atisama.

Cũrẽ uitisama, ni ojano'wũ.

19 Marĩ masĩ'i, Moisé cũ dutisere ãsã judío masãrẽ cũucɯ niwĩ. Ɛsã te dutisere masĩmirã, tere weetirã, bu'iritirã tojasa'a.

Cũ dutise cũ'que a'tiro ni'i. Nipe'tirã judío masãrẽ, judío masã nitirãrẽ bu'iritirã nima, ni masĩdutirotjo ni'i.

20 Ne ni'cũ Moisé duti'quere weepe'omasĩtisami. Tojo weegũ “Moisé dutisere weepe'ocã,

‘Õ'acũ yɯ'ure bu'iri marĩgũ nimi’, nigũsami”, nímasĩtisami. Moisé duti'que marĩrẽ

“Ña'arã ni'i”, ni masĩdutirotjo cũuno'caro niwũ.

Jesucristore ĕjōpeose me'rã yu'rurãsa'a nise ni'i

²¹⁻²² Ni'cãrōacãrē majã Õ'acũ marĩrē bu'iri marĩrã nicã weese quetire ĭ'omi. Te quetire Moisé cũ duti'quere weetimirã, masĩno'o. Marĩrē Jesucristore ĕjōpeose me'rã Õ'acũ ĭ'orōpũre bu'iri marĩrã nita basio'o. Duporopũ Moisé, tojo nicã Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã Õ'acũ tojo weeatjere cũ ye queti ojãca pũrĩpũ ojacãrã niwã. Õ'acũ nipe'tirã Jesucristore ĕjōpeorãrē “Bu'iri marĩrã, añurã nima”, nisami. Ne dũcawaanũ'cõtisami. ²³ Marĩ nipe'tirã ña'arõ weerã ni'i. Ne ni'cũ Õ'acũ uaronojõ weegũ marĩmi. ²⁴ Tojo nimicã, Õ'acũ marĩrē ma'ígũ, cũ macũrē o'ócũ niwĩ. Marĩ ña'arõ wee'quere wẽrĩ wapayedutigũ tojo weecũ niwĩ. Tojo weero marĩ wapayetimicã, a'tiro ni'i. Jesucristore ĕjōpeose me'rã Õ'acũ marĩrē “Bu'iri marĩrã, añurã nima”, ni ĭ'asami. ²⁵ Cũ macũ Jesucristore marĩ ña'arõ wee'quere wẽrĩ wapayecã weecũ niwĩ. Cũ wẽrĩgũ dí o'mabũro'que me'rã marĩ cũrē ĕjōpeocã, acobojosami. Tere wéégũ, Õ'acũ queoro cũ weesere ĭ'osami. Duporocjãrãpũre na ña'arõ weecã, Õ'acũ pajaña'gũ, bu'iri da'reticũ niwĩ. Tojo tu'oña'cã'cũ niwĩ. ²⁶ A'tiro nicãrē Jesucristo marĩ ña'arõ wee'quere wẽrĩ wapaye'que me'rã Õ'acũ cũ queoro weesere ĭ'osami. Mejãrõta tja cũ macũ Jesucristore ĕjōpeorãrē bu'iri marĩrã, añurã wa'acã weesami.

²⁷ Tojo weerã Õ'acũ ĭ'orōpũre marĩ basu “Añurã ni'i”, nĩmasĩtisa'a. Moisé duti'quere

wéerã mejêta, añurã ni'i. Jesucristore êjõpeocã pe'e, Õ'acũ marĩrẽ “Añurã nima”, ni ï'asami. ²⁸ Tojo weerã a'tiro nímasĩ'i. Marĩ Jesucristore êjõpeocã, Õ'acũ “Bu'iri marĩrã nima”, ni ï'asami. Moisé duti'quere weecã mejêta, tojo wa'a'a.

²⁹ Õ'acũ judío masã wiogũ se'saro nitimi. Judío masã nitirã quẽ'rãrẽ wiogũ nimi. ³⁰ Nipe'tirã ni'cũrêta Õ'acũtima. Cũ judío masã Jesucristore êjõpeorãrẽ “Bu'iri marĩrã, añurã nima”, nisami. Cũrẽ êjõpeorã judío masã nitirã quẽ'rãrẽ mejãrõta nisami. ³¹ ¿To pũrĩcãrẽ marĩ “Jesucristore êjõpeose me'rã Moisé duti'que pe'ere wapamarĩ'i”, nirã weeti? Niwe'e. A'tiro pe'e wee'e. Marĩ “Jesucristore êjõpeose me'rã Õ'acũ Moisére duti'quere wapatirota wee'e”, nino'o.

4

Abrahã Õ'acũrẽ êjõpeo'que ni'i

¹ Ni'cãrõacã musãrẽ Abrahã marĩ ñecũ ye quetire weregũti. Musã masĩrõnojõta cũ judío masũ nimũ'tã'cũ nicũ niwĩ. ² Õ'acũ Abrahã weesere ï'agũ mejêta, cũrẽ “Añugũ nimi”, nicũ niwĩ. Tojo nicãma, Abrahã cũ añurõ wee'que wapa “Yũ'ũ añugũ ni'i”, nímasĩbopĩ. Õ'acũ ï'orõpũ pe'ere tojo nita basiowe'e. ³ Cũ êjõpeocã pe'e, cũrẽ Õ'acũ “Bu'iri marĩmi”, nicũ niwĩ. Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpũ a'tiro ojano'wũ: Abrahã Õ'acũrẽ êjõpeocũ niwĩ.

Tojo weegũ Õ'acũ cũrẽ “Añugũ, bu'iri marĩgũ nimi”, nicũ niwĩ.

4 Queose me'rã m̃sārē wereguti. Ni'cũ apeyenojō da'racā, cūrē wapayerā, tojo o'orā mejēta weema. Cũ da'ra'que wapa wapayerā weema. 5 Ō'acũ pe'e tojo weetimi. Marĩ añurō weese wapa mejēta “Bu'iri marĩrā, añurā nima”, nisami. Cūrē ějōpeocā pe'ere, tojo nisami. Masā ña'arō weerārē yu'r̃uweticā weegú nimi. 6 D̃uporocj̃ũp̃ũ Davi quē'rā yu'u ni'caronojōta nicu niwĩ. Ō'acũ masā weesere ĩ'atimigũ, cūrē ějōpeocā, “Añurā, bu'iri marĩrā nima”, nisami. Tojo nino'rānojō e'catisama. 7 A'tiro ni ojacu niwĩ te cjasere:

No'o Ō'acūrē yu'r̃uñu'cā'quere acobojono'cārā e'catima.

Tojo nicā ña'arō weesere cō'ano'cārā e'catima.

8 No'o Ō'acũ “Ā'rĩ bu'iri marĩgũ nimi”, nino'gũnojō cũ quē'rā e'catimi, ni ojacu niwĩ Davi.

9 Judío masā ō'rēcjũ yapa caserore yejecō'a'cārā dia'cũ e'catitisama. Yejecō'ano'ña marĩrā judío masā nitirā quē'rā e'catisama. Marĩ Abrahā ye cjasere wācūnemorā tja. Ō'acũ Abrahārē cūrē ějōpeocā ĩ'agũ, “Añugũ, bu'iri marĩgũ nimi”, nicu niwĩ. 10 ¿De'ro nicā Ō'acũ Abrahārē “Añugũ nimi”, nipari? Cũ ō'rēcjũ yapa caserore yejecō'ano'se d̃uporo Ō'acũ Abrahārē “Añugũ, bu'iri marĩgũ nimi”, nitojacu niwĩ. 11 Abrahā Ō'acūrē ějōpeoca be'ropũ cũ ō'rēcjũ yapa caserore yejecō'acārā niwā. Cũ yejecō'ano'se me'rã Ō'acũ cūrē tod̃uporopũ “Mu'u añugũ, bu'iri marĩgũ ni'i” ní'quere masĩcũ niwĩ. A'tiro wéégũ, Abrahā nipe'tirā

ējōpeorā ñecũ tojacu niwĩ. Na ějōpeose me'rá Ō'acũ nipe'tirá cūrē ějōpeorārē “Añurā nima”, nicu niwĩ. Na ō'rēcju yapa caserore yejecō'acā mejēta, tojo nicu niwĩ. ¹² Mejārōta judío masārē Abrahā na ñecũ nimi. Na ō'rēcju yapa caserore yejecō'acā mejēta, na Abrahā weronojō ějōpeorāta cū pārāmerā nima. Abrahāmaricā cū yejecō'ano'se duporo Ō'acūrē ějōpeotojacu niwĩ.

Abrahā ějōpeose сюууцā, Ō'acũ “Tojo weeguti” ní'que queoro wa'acaro niwũ

¹³ Ō'acũ Abrahārē “Mũ'urē, mũ'u pārāmerā nituriarārē a'ti di'tare o'oguti”, nicu niwĩ. Ō'acũ cū dutisere wéeca be'ro mejēta tojo nicu niwĩ. Abrahā cūrē ějōpeocā pe'e, cūrē “Añugũ, bu'iri marĩgũ nimi”, nicu niwĩ. Tojo weegu cūrē “A'ti di'tare o'oguti”, nicu niwĩ. ¹⁴ Ō'acũ cū dutise cūu'quere weerā dia'cūrē “Tojo weeguti” ní'quere o'ocāma, marĩ ějōpeose wapamarĩbopā. Tojo nicā cū Abrahārē “Mũ'urē añuse o'oguti” ní'que wapamarĩyapaticā'bopā. ¹⁵ Marĩ Ō'acũ Moisére dutise cūu'quere weepe'omasītisa'a. Tojo weegu cū dutisere masĩmirā yu'rũnu'cācā, marĩrē bu'iri da'regusami. Te dutise maricā pũricārē, te dutisere yu'rũnu'cāse marĩbopā.

¹⁶ Ō'acūrē ějōpeorā dia'cūrē Abrahārē “Tojo weeguti” ní'quere o'ogusami. Cū marĩrē ma'itĩagũ, marĩ basu weetutuacā mejēta, tere o'osami. Moisé dutise cūu'quere weerā dia'cūrē o'osome. Nipe'tirá Abrahā weronojō ějōpeorārē

o'ogusami. Abrahã nipe'tirã ějõpeose cuorã ñecũ nimi. ¹⁷ Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpũ a'tiro niwũ Abrahãrẽ: “Mu'urẽ peje cururicjãrã ñecũ sõrõwũ”, nicu niwĩ Õ'acũ. Cũ tojo nicã tu'ogu, Abrahã ějõpeocu niwĩ. Abrahã Õ'acũ ĩ'orõpũre cãrẽ ějõpeoyugu, marĩ ñecũ nicu niwĩ. Õ'acũta nipe'tisere weemasĩpe'ocã'mi. Wẽrĩ'cãrãpũreta masõsami. Cũ dutiro me'rã no'o marĩsepũreta weebajurẽsami.

¹⁸ Õ'acũ Abrahãrẽ “Mu'u pãrãmerã nituriarã pãjãrã nirãsama” nirĩ curare ne põ'rãmarĩcu niwĩ. Põ'rãmarĩmigũ, Õ'acũ cãrẽ ní'quere “Queoro weegusami”, ni ějõpeocu niwĩ. Tojo weegu Õ'acũ ní'caronojõta peje cururicjãrã ñecũ wa'acu niwĩ. ¹⁹ Abrahã cien cã'marĩ wa'tero cuocu niwĩ. Cũ nũmo Sara quẽ'rã bucuo waro nico niwõ. Tojo nimicã, Abrahã “Ûsã põ'rãtimasĩtisa'a, bucũrã waro ni'i”, niticu niwĩ. Õ'acũ cũ ní'caronojõ “Ûsãrẽ põ'rãticã weegusami” ní'gũ, cãrẽ ějõpeodu'uticu niwĩ. ²⁰ “Apetero weegu cũ ‘Weeguti’ ní'quere weeti-sami”, niticu niwĩ. Tojo weronojõ o'ogu, Õ'acũrẽ ějõpeonemocu niwĩ. Wãcũtutua, cãrẽ nicu niwĩ: “Añuyũ'ruami, tutuayũ'rugũ nimi”, nicu niwĩ. ²¹ “Õ'acũ yu'ure cũ ‘Weeguti’ nisere weemasĩpe'ocã'sami”, ni ějõpeocu niwĩ. ²² Cũ tojo ějõpeocã ĩ'agũ, Õ'acũ Abrahãrẽ, “Añugũ, bu'iri marĩgũ nimi”, nicu niwĩ.

²³ Õ'acũ tojo ní'quere Abrahã dia'cãrẽ Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpũ ojano'ticaro niwũ. ²⁴ Marĩ quẽ'rãrẽ ojano'caro niwũ. Marĩ Õ'acũrẽ

ějõpeocã, Abrahãrẽ ní'caronojõta marĩrẽ
 “Añurã, bu'iri marĩrã nima”, nisami. Cúta
 marĩ wioꝝ Jesú wẽrĩ'cupure masõcũ niwĩ.
 25 Jesú marĩ ña'arõ wee'que wapare wẽrĩcũ
 niwĩ. Cũ wẽrĩca be'ro Ô'acũ marĩrẽ bu'iri
 marĩrã tojadutigũ cãrẽ masõcũ niwĩ.

5

Marĩ bu'iritirã niwe'e nise cjase ni'i

1 Marĩ bu'iri cõomi'cãrãrẽ marĩ wioꝝ Jesu-
 cristore ějõpeocã, Ô'acũ “Mũsã añurã ni'i”, ni
 ĩ'asami. Tojo weerã marĩ ña'arõ wee'quere
 wẽrĩ wapayeyucã, Ô'acũ me'rã wãcũque'tiro
 marĩrõ añurõ nicã'a. 2 Jesucristore ějõpeocã,
 Ô'acũ marĩrẽ ma'ígũ, cũ me'rã niato nígũ
 yu'ruosami. Cũ tiropũ cũ añuyũ'ruagũ nisere
 bu'ipejatamurãsa'a. Marĩrẽ “Añurõ weewũ”,
 nigũsami. Cũ tojo weegũsami nĩrã, e'catise me'rã
 co'te'e.

3 Apeyema tja pi'etirã, e'catimasĩ'i. Marĩ
 pi'etirã, nemorõ wãcũtutuarãsa'a. 4 Marĩ
 wãcũtutuacã, Ô'acũ “Mũsã añurõ weewũ”,
 nigũsami. Tere masĩrã, cũ marĩrẽ añurõ weeat-
 jere wãcũrã, e'catiyutoja'a. 5 Ô'acũ Espĩritu
 Santure marĩ me'rã ninu'cũdutigũ o'ócũ niwĩ.
 Tojo weerã cũ me'rã nĩrã, Ô'acũ marĩrẽ ma'isere
 masĩno'o. Tere masĩrã, “Queorota marĩrẽ ‘Añurõ
 weegũti’ ní'quere weegũsami”, nino'o.

6 Ô'acũ marĩrẽ marĩ basu de'ro yu'ruta
 basioticã ĩ'acũ niwĩ. Tojo weegũ cũ
 besecatero ejacã, Jesucristo marĩ ña'arãrẽ
 wẽrĩbosacũ niwĩ. 7 Marĩ pũrĩcã ne ãpẽrãrẽ

wẽrĩbosasĩ'rĩtisa'a. No'o ni'cũ queoro weegú
 nimicã, ne wẽrĩbosamasĩtisa'a. Apetero
 weegu ni'cũ añugũ warore wẽrĩbosagu,
 wẽrĩbosabosami. ⁸ Õ'acũ pũrĩcã marĩ ña'arã
 nimicã, cũ ma'isere ĩ'ocũ niwĩ. Tere ĩ'ogũ,
 Jesucristore marĩrẽ wẽrĩbosacã weecu niwĩ.
⁹ Jesucristo marĩrẽ wẽrĩbosase me'rã cũ ye dí
 o'maburose me'rã Õ'acũ cũ ĩ'orõpure marĩrẽ
 bu'iri marĩrã tojacã weecu niwĩ. Tojo weegu cũ
 Jesucristo me'rãta tja nemorõ weetamugũsami.
 Õ'acũ masãrẽ bu'iri da'reri nũmũ nicã,
 marĩrẽ yũ'rũweticã weegusami. Marĩrẽ bu'iri
 da'resome. ¹⁰ Marĩ Õ'acũrẽ uatirã nimicã,
 cũ macũrẽ marĩrẽ wẽrĩbosacã weecu niwĩ.
 Jesucristo wẽrĩgũ dí o'maburose me'rã Õ'acũ
 marĩrẽ cũ me'rãcjãrã sãjãcã weecu niwĩ. Tojo
 weerã marĩ ni'cãrõacãrẽ cũ me'rãcjãrã niyurã,
 a'tiro masĩ'i. Jesucristo wẽrĩ, cũ masã'que
 me'rãma majã marĩ bu'iri da'reno'bo'cãrãrẽ
 yũ'rũcã weegusami. ¹¹ Apeyema tja marĩ wiogu
 Jesucristo me'rã Õ'acũ marĩrẽ ma'isere wãcũrã,
 e'catiyũ'rua'a. Marĩ cũ wẽrĩ'que me'rã Õ'acũ
 yarã sãjã'a.

Adã, tojo nicã Jesucristo queti ni'i

¹² Ni'cũ umũ Adã wãmetigu me'rã ña'arõ
 weese nũ'cãcaro niwũ. Te me'rã wẽrĩse
 bajuanũ'cãcaro niwũ. Nipe'tirã masãnũcũpure
 marĩ ña'arõ weerã niyucã, pẽ'rĩpejape'tia
 wa'acaro niwũ. Tojo weero a'ti umũcopure
 wẽrĩse se'sape'tia wa'apã. ¹³ Masã Õ'acũ
 Moisére dutise cũuatjĩ dũporopũ ña'asere

weetojacārã niwã. Na ña'arõ weemicã, Õ'acũ dutise marĩyucã, cũ narẽ “Yũ'ũ dutise cũu'quere yũ'rũnũ'cã'a”, niticũ niwĩ. Narẽ bu'iri da'reticũ niwĩ. ¹⁴ Tojo nimicã, Adã be'rocjārã téé Moisé nícaterocjārãpũ wẽrĩcārã niwã. Na Adã Õ'acũ duti'quere yũ'rũnũ'cã'caronojõ weetimirã, ña'arõ wee'que wapa wẽrĩcārã niwã.

Adã dũ'pocãticũ niwĩ ña'arõ weesere. Jesucristo pe'e a'ti turipũ a'tigũ, añurõ weesere cũ quẽ'rã dũ'pocãticũ niwĩ.

¹⁵ Marĩ Adã yũ'rũnũ'cã'quere, Õ'acũ marĩrẽ ma'ígũ añurõ wee'quere a'tiro nímasĩ'i. Adã ni'cũ cũ yũ'rũnũ'cã'que bu'iri nipe'tirã wẽrĩsirutuma. Õ'acũ pe'e marĩrẽ ma'ígũ, añubutiaro weemi. Marĩ wapayetimicã, ni'cũ ɯmũ Jesucristo me'rãta tja nipe'tirãrẽ añubutiaro weemi. Pecame'epũ wa'abo'cãrãrẽ cũ me'rã catinu'cũcã weemi. ¹⁶ Õ'acũ marĩrẽ añurõ wee'quere, ni'cũ ɯmũ Adã cũ ña'arõ wee'quere “A'tiro ni'i”, ninemomasĩ'i. Adã ni'cãtiacã cũ yũ'rũnũ'cã'que me'rã marĩ nipe'tirãrẽ bu'iritirã tojacã weecũ niwĩ. Õ'acũ marĩrẽ yũ'rũose pe'e a'tiro ni'i. Marĩ pejetiri yũ'rũnũ'cãmicã, Õ'acũ marĩrẽ ma'ígũ, bu'iri marĩrã, añurã tojacã weecũ niwĩ. Marĩ wapayetimicã, tojo weecũ niwĩ. ¹⁷ Ni'cũ yũ'rũnũ'cã'que me'rã wẽrĩse se'sa wa'apã. Tojo weero Jesucristo wẽrĩ'que pe'e totã yũ'rũoquejo'o. Õ'acũ marĩrẽ pajaña'gũ, wapayetimicã, marĩrẽ bu'iri marĩrã tojacã weecũ niwĩ. Jesucristo ni'cũ me'rãta tja marĩrẽ ɯ'mũsepũ catinu'cũatjere o'ocũ niwĩ.

18 Ni'cãtiacã Adã yu'rũnu'cã'que me'rã nipe'tirã bu'iri da'reno'ajã tojacãrã niwã. Jesucristo queoro wéégũ, cã wērĩse me'rã pe'e nipe'tirã bu'iri marĩrã tojata basio'o. Tojo nicã catinu'cũsere bocata basio'o. 19 A'tiro ni'i. Ni'cũ Õ'acũrẽ yu'rũnu'cã'que me'rã nipe'tirã cã be'rocjãrã marĩ quẽ'rã ña'arã ni, bu'ipejasirutu'u. Mejãrõta tja ni'cũ Õ'acũ dutisere yu'tigu Jesucristo me'rã nipe'tirã cũrẽ ãjõpeorãrẽ Õ'acũ “Añurã, bu'iri marĩrã nima”, nisami.

20 Õ'acũ Moisére dutise cũúgũ, marĩ ña'arã ni'i nisere masĩdutigu cũucũ niwĩ. Cũ tojo weemicã, ña'arõ weenemopecãrã niwã. Õ'acũ pe'e ña'ase weenemocã, nemorõ pajaña'nemopecũ niwĩ. 21 Ña'arõ wee'que wapa wērĩse nipe'tirãpure se'sabi'acaro niwũ. Te se'sa'caro weronojõ Õ'acũ marĩrẽ ma'ígũ añurõ weese quẽ'rã se'sabi'acaro niwũ. Marĩ wiogu Jesucristo wērĩse me'rã marĩrẽ añurã, bu'iri marĩrã tojacã weecũ niwĩ. Tojo nicã cã me'rã catinu'cũatjere o'ocũ niwĩ.

6

Wērĩ'cãrã weronojõ nimi'cãrã Jesucristo me'rã yu'rũono'o nise ni'i

1 Yu'ũ ní'caronojõta ña'ase weenemocã, Õ'acũ nemorõ pajaña'nemopecosami. ¿To pũrĩcãrẽ marĩrẽ ma'ígũ pajaña'nemoato nĩrã ña'arõ weenu'cũrãsari? 2 Tojo niwe'e. Jesucristo curusapu wērĩcã, marĩ quẽ'rã cã me'rã wērĩ'cãrã weronojõ wa'acãrã niwũ. Wērĩ'cãrã, catirã

na wee'quere weetisama. ¿De'ro weerã marĩ toduporo ña'arõ wee'caronojõ weenu'cũbosau? ³ Musã masĩsa'a, marĩ Jesucristore ãjõpeorã nitjĩarã, wãmeyeno'o. Wãmeyeno'rã, cũ wẽrĩ'quere bu'ipejatamurã weronojõ ni'i nisere ã'o'o. ⁴ Jesucristo wẽrĩca be'ro yaano'cu niwĩ. Marĩ wãmeyeno'rã, cũrẽ yaa'caro weronojõ marĩ ña'arõ weesere du'ucãrã niwũ. Marĩ pacu cũ tutuase me'rã Jesucristore wẽrĩ'cupure masõcu niwĩ. Cũrẽ masõ'caro weronojõ marĩ quẽ'rãrẽ ape upu sãjãcã weecu niwĩ.

⁵ Marĩ Jesucristo me'rã niyurã, cũ wẽrĩ'quere bu'ipejatamu'cãrã weronojõ ni'i. Mejãrõta cũ wẽrĩ'cupu masã'caro weronojõ marĩ quẽ'rã masãrãsa'a. ⁶ A'tiro masĩ'i. Marĩ toduporopu ña'arõ niseti'quere Jesucristo wẽrĩse me'rã curapũ paabi'pecõ'ano'rõ weronojõ wa'acaro niwũ. Marĩ ña'arõ wee'quere du'udutiro tojo wa'acaro niwũ. Tojo weerã ña'asere weeticã'rõua'a. Marĩrẽ te wejeñe'enũ'cõrõ weronojõ weewe'e majã. ⁷ Wẽrĩ'cupu cũ catigu ña'arõ wee'quere weetimimiba majã. Tojo weerã marĩ quẽ'rã cũ weronojõ te ña'arõ weesere yu'rũweti'cãrãpu nĩrã, weeticã'rõua'a. ⁸ Marĩ Jesucristo me'rã wẽrĩbu'ipejatamu'cãrã niyurã, a'tiro masĩ'i. Cũ wẽrĩ masã'caro weronojõ marĩ quẽ'rã mejãrõta cũ me'rã cũ weronojõ masãrãsa'a. ⁹ Apeyere a'tiro masĩ'i. Jesucristo wẽrĩ'cupu masãcu niwĩ. Cũ ne wẽrĩnemosome. Cũrẽ wẽrĩse ne põtẽosome majã. ¹⁰ Jesucristo masã ña'arõ wee'que wapare wẽrĩbosagu, ni'cãtita wẽrĩcu niwĩ. Ni'cãrõacãrẽ majã cũ

masăca be'ro Õ'acũ me'rã añurõ ninu'cũmi.
 11 Te weronojõ marĩ Jesucristo me'rã wẽrĩ'cãrã
 weronojõ tu'oña'rã. Cũ yarã niyucã, ña'arõ
 weese marĩrẽ dutimasĩtisa'a majã. Tereta
 marĩrẽ yu'rũotojacu niwĩ. Tojo weerã Õ'acũ
 uaronojõ weesetirã. Ña'asere weeticã'rã.

12 Marĩ upu boatji upure ña'ase weesĩ'ricã,
 cã'mota'arã. Ti upu ña'arõ uaripejasere weet-
 icã'rã. 13 Marĩ ì'ase, ucũse, wãcũse nipe'tise
 marĩ upupu nise me'rã ña'arõ weeticã'rã.
 Ña'asere weeronojõ o'orã, Õ'acũ uaro weesetirã,
 marĩ upupu nisere cũpũre o'orã. Wẽrĩ masã'cãrã
 weronojõ añuse pe'ere weerã. 14 Moisé duti'que
 doca nĩrã, tere weetirã, bu'iri da'reno'rãsama.
 Marĩ cũ dutise doca niwe'e. Õ'acũ marĩrẽ bu'iri
 da'reronojõ o'ogu, marĩrẽ ma'ígũ, acobojocu
 niwĩ. Tojo weero ña'arõ weese marĩrẽ de'ro
 põtẽomasĩtisa'a.

Marĩ da'raco'terã weronojõ nise ni'i

15 “Marĩ Moisé dutise doca niwe'e. Õ'acũ
 marĩrẽ ma'ígũ, acobojocu niwĩ”, ni'i. ¿To
 pũricãrẽ marĩ ña'arõ weecã, añusari? Niwe'e.

16 Mũsã masĩsa'a, marĩ apĩ dutiro wéerã,
 cũrẽ da'rawã'ñaco'terã sãjãrã wee'e. Cũ
 marĩ wiogu tojagu weesami. Te weronojõ
 marĩ ña'asere wéerã, ña'ase weewã'ñaco'terã
 weronojõ nisa'a. Ña'arõ weese wapa wẽrĩsere
 bocarãsa'a. Marĩ Õ'acũ dutiro wéerã pũricã,
 cũrẽ da'rawã'ñaco'terã weronojõ ni'i. Marĩ cũ
 dutisere wéerã, ña'ase weero marĩrõ nirãsa'a.

17-18 Toduporopu mũsã ña'asere wéerã,
 da'rawã'ñaco'terã weronojõ nicãrã niwũ.

Ni'cārōacārē āpērā mūsārē Jesucristo ye quetire werecā tū'orā, añurō ējōpeocārā niwũ. Tojo weerā ña'arō weesere yu'ruono'tjārā, añusere weewā'ña'a. Mūsā tojo weecā wācũgũ, yu'u Ō'acūrē e'catise o'o'o. ¹⁹ Mūsārē tū'omasĩcā uagu, masā na ucũwmasenojō me'rā were'e. Mūsā toduporopure ña'asere mūsā upure wiapecārā niwũ. Siape me'rā ña'arō weedojacārā niwũ. Ni'cārōacā pe'ere añusere wiarā, Ō'acūrē mūsā upure wiaya. Cũ me'rā nibutiarā, siape me'rā cũ uaro dia'cūrē weeya.

²⁰ Mūsā toduporopure ña'arō weewā'ñarā, ña'ase dutise doca níni'wũ yujupũ. Tojo weerā añurō weerouasato nirō marĩrō nicā'wũ. ²¹ Mūsā ña'arō wéerā, ¿ñe'enojō añusere bocari? Toduporopure mūsā ña'arō wee'quere wācūrā, ni'cārōacārē bopoyasa'a. Te ña'arō wee'que wapare pecame'epũ bu'iri da'reno'bopā. ²² Ni'cārōacārē majā marĩ ña'arō weesere yu'rūweti'cārāpũ ni'i. Ña'arō weese doca niwe'e. Ō'acũ dutisere da'rawā'ñaco'terā ni'i. Te pũrĩcā añurō yapatisa'a. Marĩ, marĩ wiogu Ō'acũ me'rā ni'i. Siape me'rā cũ uaronojō wéerā, añuse, cũ tiropũ catinu'cūsere bocarāsa'a. ²³ Ña'arō wee'que wapare pecame'epũ bu'iri da'reno'o, wěrĩdojasere bocano'sa'a. Ō'acũ marĩrē wapamarĩrō o'ose pe'e catinu'cūatjere bocatje ni'i. Marĩ wiogu Jesucristo me'rā tere o'ogusami.

7

Omocã dũ'tese cjase queose ni'i

1 Acawererã, müsã Õ'acũ Moisére dutise cūu'quere masīsa'a. Marĩ catiri umucopu dia'cūrē te duti'quere yu'tisa'a. 2 Queose me'rã müsārē weregutī. Marĩrē duti'que a'tiro ni'i. Ni'cō omocã dũ'te'co co marāpu catiro ejatuaro cū nũmo nimo. Cũ wērīca be'ro na dũ'te'que pe'tia wa'asa'a. Co marāpu moogō tojasamo tja. 3 Co marāpu catimicã, apĩrē nũorēgō, ña'arō weego weesamo. Õ'acũ dutisere yu'rũnu'cãgō weesamo. Co marāpu wērīca be'ro pũrīcārē apĩrē nũorēcã, ña'ase mejēta ni'i. Õ'acūrē yu'rũnu'cātisamo.

4 Co marāpu wērī'caro weronojō marĩrē ni'cārōacārē a'tiro wa'a'a. Toduporopure Moisé duti'quere yu'tini'wũ yujupu. Jesucristo cū wērīcã, marĩ quē'rã wērī'cãrã weronojō wa'acãrã niwũ. Tojo weerã Jesucristo wērīse me'rã marĩ Moisé dutise doca ní'quere du'uno'wũ. Ni'cārōacārē Jesucristo wērī masāse me'rã cū yarã ni'i. Marĩrē Õ'acũ uaro weeato nígu, cū yarã sãjãcã weecu niwĩ. 5 Toduporopu marĩ tu'sasenojō ña'asere uaripejawu. Moisé duti'quere marĩrē cã'mota'acã, weeya nírōnojō wa'awu. Nipe'tise marĩ upupu nise me'rã marĩ ña'arō uaripejasere weewu. Te ña'asere wéerã, pecame'epu bu'iri da'reno'o, yapatidijabopã. 6 Toduporopu Moisé cū dutise doca níni'wũ yujupu. Ni'cārōacārē majã marĩ Jesucristo me'rã nírã, Moisé dutise doca niwe'e. Tere yu'rũweti'cãrãpu ni'i. Tojo weerã marĩ Espiritu Santu me'rã ape upu sãjã'a. Cũ weetamurō me'rã Õ'acũ uaro weesetimasĩ'i.

Añurõ weesĩrĩmigũ, ña'ase bu'iri põtēotisa'a nise ni'i

⁷ ¿To pũrĩcārē “Moisé duti'que ña'a ni'i”, nirāsari? Niwe'e. Te dutise marĩcāma, yu'u ña'agũ ni'i nisere masĩtibopā. Cũ dutise a'tiro ni'i. “Āpērā yere uotĩcā'ña”, ni'i. Te marĩcāma, yu'u te uosere “Ña'ase ni'i”, ni masĩtibopā. ⁸ Te dutise “Weeticā'ña” nimicā, yu'u pe'ere nipe'tise no'o uaro uaripejasere weeya nĩrõnojõ wa'awu. Dutise marĩcāma, “Ña'ase ni'i”, ni masĩno'ña marĩbopā.

⁹ Duporopu yu'u Moisé duti'quere sō'owaro masĩtigu, wācũque'tiro marĩrõ nicā'miwũ. “Añurõ weegũ ni'i”, ni wācũmiwũ. Be'ro te dutise masĩca be'ro na'irõ āpērā yere uoya nĩrõnojõ wa'awu. Yu'u ña'arõ wéegũ, “Ña'agũ ni'i”, ni tu'oña'wũ. ¹⁰ Marĩ Ō'acũ dutisere wéerā, añurõ nicā'bosa'a. Yu'u pe'e te dutise de'ro weepe'omasĩtigu, bu'iritigu tojawu. Te dutise masārē Ō'acũ me'rā añurõ tojacā weeboronojõ nĩrõ, yu'u pe'ere bu'iritigu tojacā weewu. ¹¹ Ña'ase yu'upure nĩrõ, Ō'acũ dutisere yu'rũnu'cācā weewu. Te ña'ase yu'ure nisoowioritique'awu. Tojo weegu yu'u te dutise niyucā, ña'arõ wéegũ, bu'iritigu tojawu. Ō'acũ me'rā a'pepũrĩgũ tojawu.

¹² Ō'acũ Moisére duti'que añuse warota ni'i. Diacjã wereme'rĩcā'a. Te dutise marĩ ye niatjere weetamu'u. ¹³ To pũrĩcārē Ō'acũ dutise añuse nimirõ, ¿de'ro weero marĩrē bu'iritirā tojacā weesari? Weetisa'a. Marĩ ña'ase wapa pe'e bu'iritirā tojasa'a. Tojo weero te dutise añuse

me'rã ña'asere “Ña'aseta ni'i”, ni masĩno'o. Tojo weerã marĩ ña'arõ wéerã, Õ'acũrẽ yu'rũnu'cãrã wee'e nírã, marĩrẽ cũ bu'iri da'reatje quẽ'rãrẽ masĩwũ.

¹⁴ Marĩ masĩ'i, Moisé cũ duti'quere Espiritu Santu me'rã Õ'acũta cũucu niwĩ. Tojo weero añuse dia'cũ ni'i. Marĩ pe'e ña'arã ëjãnu'cãtjãrã, ña'ase marĩpũre nise doca ni'i.

¹⁵ Yu'u, yu'u weesĩ'rĩsere weewe'e. Yu'u ne weesĩ'rĩtise pe'ere wee'e. Yu'u a'tere masĩtisa'a. De'ro weegu tojo weesasa'a.

¹⁶ Yu'u weesĩ'rĩtise pe'ere wéegu, a'tiro masĩ'i. “Õ'acũ dutise añuseta ni'i”, ni'i.

¹⁷ Yu'u mejẽta ña'arõ wee'e. Yu'ũpũre ña'ase niyuro, yu'ũre ña'arõ weecã wee'e.

¹⁸ Yu'u añurõ weesĩ'rĩmigũ, weepõtẽotisa'a. Tojo weegu a'tiro masĩ'i. Yu'ũpũre ne añuse marĩ'i.

¹⁹ Añuse yu'u weesĩ'rĩsere weeboronojõ o'ogu, ña'ase yu'u weesĩ'rĩtise pe'ere wee'e.

²⁰ Yu'u weesĩ'rĩtisere wéegu, yu'u basu mejẽta tojo wee'e. Yu'ũpũre ña'ase nise pe'e yu'ũre sũ'ori wee'e.

²¹ Tojo weero a'tiro wa'a'a yu'ũre. Yu'u añurõ weesĩ'rĩcã, ña'ase dia'cũ wa'awioriti'i. Ña'ase pe'e u'mutãque'a'a.

²² Yu'u basu pe'e Õ'acũ dutisere tu'sayũ'ruami'i. ²³ Tojo nimicã, ña'ase yu'u upũpu nise pe'e ña'arõ weeduti'i. Yu'u wãcũse me'rã añurõ weesĩ'rĩ'i.

Ña'arõ wéegu, añurõ weebo'quere weetisa'a. Tojo weero ña'arõ weese yu'ũre wejeñe'ese weronojõ ni'i.

²⁴⁻²⁵ Ña'arõ weesere du'umasĩtigu, ña'abutiario tu'oña'sa'a. ¿Noa yu'ũre te ña'asere, bu'iritigu tojacã weesere yu'rũweticã weesari? Õ'acũ

ni'cũta marĩ wiogu Jesucristo me'rã yu'ure yu'rũweticã weegusami. Tojo weegu Õ'acũrẽ e'catise o'o'o. Yu'u ucũ'quere a'tiro neonũ'cõ, wereguti. Yu'u basu Õ'acũ dutisere weesĩ'rĩmi'i. Tojo weesĩ'rĩmicã, ña'ase yu'ũpũre nise pe'e yu'ure ña'arõ sũ'ori wee'e.

8

Espĩritu Santu weetamurõ me'rã Õ'acũ me'rã añurõ nita basio'o nise ni'i

¹⁻² Jesucristo marĩrẽ ña'arõ niseti'quere yu'rũweticã weecu niwĩ. Tojo weerã ni'cãrõacãrẽ marĩ Jesucristo yarã bu'iri da'reno'some majã. Espĩritu Santu marĩrẽ Õ'acũ me'rã añurõ nicã weemi. Ni'cãrõacãrẽ Espĩritu Santu dutisere wéerã, ña'arõ weewe'e. Tojo weerã pecame'epũ wa'asome. ³ Marĩ ña'arõ weerã niyucã, Moisé duti'que de'ro weepe'ota basiotipã. Moisé duti'que me'rã yu'rũmasĩwe'e. Õ'acũ pe'e yu'rũomasĩmi. Cũ marĩ ña'arõ wee'quere wẽrĩ wapayedutigũ cũ macũrẽ o'ócũ niwĩ. Cũ macũ marĩ ña'arõ weerã upũtiro weronojõ upũticũ niwĩ. Ti upũ me'rã wẽrĩgũ, ña'asere cõ'awapayepe'ocã'cũ niwĩ. ⁴ Tere cõ'agũ, marĩrẽ Õ'acũ dutiro weemasĩato nígũ, tojo weecu niwĩ. Marĩ ɥaro weesĩ'rĩsere weewe'e majã. Ni'cãrõacãrẽ Espĩritu Santu tutuaro me'rã cũ ɥaro weeseti'i.

⁵ Marĩ ɥaro weesĩ'rĩsere weesetirã, marĩ ɥasenojõ dia'cũrẽ wãcũsa'a. Espĩritu Santu me'rã nisetirã, cũ ɥasenojõ pe'ere weesa'a.

⁶ Marĩ ɥaronojõ dia'cũrẽ weesetirã, pecame'epũ

wa'arāsa'a. Espíritu Santu ɰaronojō wéerā, marĩ ejeripō'rāpɰ añurō tɰ'oña'a. Tojo nicā Ō'acũ me'rā añurō catinu'cũcā'rāsa'a. ⁷ Marĩ ɰaronojō dia'cũrē weesetirā, Ō'acũ me'rā a'pepũrĩrā weesa'a. Cũ dutiro ne weesĩ'rĩti, ne weemasĩtisa'a. ⁸ Marĩ ɰaro weesetirā, Ō'acũrē e'caticā weemasĩtisa'a.

⁹ Marĩ ɰaro weesĩ'rĩsere weetisa'a majā. Ni'cārōacārē Espíritu Santu marĩpɰre nimi. Tojo weerā cũ tutuaro me'rā cũ ɰaronojō wee'e. Espíritu Santu marĩ me'rā niticā, cũ ɰaro weetisa'a. Jesucristo yarā nitisa'a. ¹⁰ Marĩ ña'arō weese wapa marĩ upɰ boadijatji upɰ ni'i. Tojo boadijatji upɰ nimicā, Jesucristo marĩpɰre niyucā, Ō'acũ marĩrē “Añurā, bu'iri marĩrā nima”, ni ĩ'asami. Tojo weero marĩ upɰ boamicā, marĩ ejeripō'rā ɰ'mɰsepɰ catinu'cũcā'rōsa'a. ¹¹ Ō'acũ Jesucristo wēĩ'cɰpɰre masōcɰ niwĩ. Cũta tja Espíritu Santu marĩpɰre nicā, marĩ upɰ wēĩca upɰre masōgũsami. Espíritu Santu tutuaro me'rā tojo weegɰsami.

¹² Tojo weerā acawererā, marĩ Espíritu Santure cɰorā, cũ dutisere weerɰa'a. Marĩ ɰaro weesĩ'rĩsenojō pe'ere weerɰasato niwe'e.

¹³ Marĩ ɰaro weesetirā, pecame'epɰ bu'iri da're bajuriono'rāsa'a. Te ña'asere Espíritu Santu weetamurō me'rā weedu'urā pũrĩcā, catinu'cũrāsa'a.

¹⁴ Nipe'tirā Espíritu Santu wācũse o'osere weesiruturānojō Ō'acũ pō'rā nima. ¹⁵ Ō'acũ Espíritu Santure marĩrē o'ócɰ niwĩ. Tojo weerā ni'cārōacārē da'raco'terā na wiogɰre uirā

weronojō niwe'e. Marĩrē Ō'acũ pō'rã sãjãcã weesami. Tojo weerã cũ weetamurō me'rã marĩ Ō'acũrē “Pacũ”, nıması'i. ¹⁶ Espıritu Santu marĩ wãcũsepũ “Ō'acũ pō'rã nitoja'a”, ni tũ'oña'cã weemi. ¹⁷ Marĩ Ō'acũ pō'rã niyurã, cũ “Yũ'u pō'rãrē añuse o'ogũti” nı'quere ñe'erãsa'a. Jesucristo cũ pacũ o'oatjere ñe'egũsami. Marĩ quẽ'rã cũ me'rã tere ñe'erãsa'a. Marĩ ni'cãrōacãrē Jesucristo pi'etisere bu'ipejatamurã, be'ropũ cũ wiogũ nise quẽ'rãrē bu'ipejatamurãsa'a.

Ō'acũ marĩrē añurō weeatje cjase ni'i

¹⁸ Marĩ a'ti nucũcãpũ pi'eti'i, pi'etirã. Be'ropũ Ō'acũ marĩrē ı'musepũ añusere o'oatjere wãcũcãma, ni'cãrōacã marĩ pi'etise mejō niseacã ni'i. ¹⁹ Be'ro ni'cã nũmũ Ō'acũ “Ã'rã yũ'u pō'rã nima. Narẽ añuse o'ogũti”, nigũsami. Nipe'tise cũ wee'que ı'muarō cjase, a'ti turi cjase cũ tojo weeatjere masã apeyenojōrē ıputũ ĩ'ası'rĩrō weronojō co'tewapamo'o. ²⁰⁻²¹ Ne waropũre Ō'acũ wee'que añuse dia'cũ nicaro nımiwũ. Be'ro Adã Ō'acũrē yũ'rũnũ'cã'que bu'iri a'ti turi cjase doja wa'acaro niwũ. A'ti turi basu dojoticaro niwũ. Ō'acũ nırōnojōta dojocarõ niwũ. Tojo weerã wa'icũrã, yucũpagũ, nipe'tise a'ti turi cjase boadijasa'a. Tojo boadijamicã, be'ropũ añurō apogũsami tja. Ō'acũ ni'cã nũmũ besecũ niwĩ. Queoro ti nũmũ nicã, cũ pō'rãrē añurã waro wa'ato nıgũ dũcayugũsami. Apeye cũ wee'que quẽ'rãrē dũcayugũsami. Tojo weecã, cũ ne waropũ wee'caro weronojō añurō nırōsa'a tja. Boadijosome majã. ²² Marĩ

a'tiro masĩ'i. Ni'cãrõacãputa nipe'tise Õ'acũ cũ wee'que boadijasere pe'ticã ɯaro, pũrĩsere tũ'oña'rõ weronojõ tũ'oña'a. Ni'cõ numio wĩ'magũ wɯago pũrise tũ'oña'rõ weronojõ tũ'oña'a. ²³ A'ti ɯmũco se'saro tere tũ'oña'we'e. Marĩ Espĩritu Santure cɯorã wiori quẽ'rã pi'eti'i. Be'ropɯ marĩrẽ dũcayuatjere ɯputu waro ñe'esĩ'rĩrã, pũrĩrõ tũ'oña'rõ weronojõ yucue'e. Marĩ Espĩritu Santure cɯocã, nipe'tise Õ'acũ "O'oguti" ní'quere o'ogusami. Be'ro Õ'acũ marĩrẽ, "Yũ'ɯ põ'rã nima", nigũsami. Tócatero nicã, marĩrẽ ma'ma upɯ, ña'ase weetiri upure o'ogusami. ²⁴ Marĩ Jesucristore ẽjõpeocã, marĩrẽ yũ'rũocɯ niwĩ. Cũ marĩrẽ be'ropɯ weeatjere co'te ẽjõpeo'o. Marĩ ĩ'a'quepũre de'ro weejã co'tenemobosau. ĩ'a'quepũre co'teno'ña marĩ'i. ²⁵ Marĩ ĩ'atise pũrĩcãrẽ co'te ẽjõpeorã, sojaro, caributiro marĩrõ co'teme'rĩcã'a.

²⁶ Marĩ aũsere weetutuatiťĩarã, Õ'acũrẽ "¿De'ro sẽrĩrõɯasari?" nímasĩtisa'a. Tere ĩ'agũ, Espĩritu Santu marĩrẽ weetamusami. Cũ basu marĩ ye niatjere Õ'acũrẽ sẽrĩbosasami. Cũ tere sẽrĩbosagɯ, masã ucũta basiotise ɯserinojõ me'rã sẽrĩsami. ²⁷ Õ'acũ ɯaronojõta Espĩritu Santu marĩrẽ, cũ yarãrẽ sẽrĩbosasami. Tojo weegɯ Õ'acũ nipe'tise marĩ wãcũsere ĩ'abesepe'ogɯ, Espĩritu Santu marĩrẽ sẽrĩbosasere masĩsami.

²⁸ Õ'acũ marĩrẽ cũ ɯaro weeato ní'gũ besecɯ niwĩ. Tojo weerã marĩ a'tiro masĩ'i. Marĩ cũrẽ mairãrẽ weetamunu'cũcã'sami. Nemorõ cũ weronojõ wa'acã ɯagɯ nipe'tise marĩrẽ

wa'asere añurõ yapaticã weesami. ²⁹ Õ'acũ ne waropure ï'abesenu'cõto jagupũ “Ã'rã yu'u põ'rã nirãsama”, nicu niwĩ. Cũ macũ weronojõ nisetiatio nígũ tojo weecu niwĩ. Tojo nicã cũ macũrẽ “Nipe'tirã cũrẽ ãjõpeorã masã ma'mi niato”, nicu niwĩ. ³⁰ Duporopũ Õ'acũ marĩrẽ cũ yarã niato nígũ beseyutojacu niwĩ. Besetoja, cũ põ'rã sãjãcã weecu niwĩ. Be'ro “Bu'iri marĩrã, añurã nima”, nicu niwĩ. Marĩ tojo nino'rãrẽ u'musepu cũ weronojõ nisetiã weegusami.

³¹ Marĩ tere masĩrã, ¿ñe'enojõ ninemobosari? Õ'acũ marĩrẽ weetamuyucã, ãpẽrã marĩrẽ ña'arõ weemicã, wãcũque'tiwe'e. Marĩrẽ na ña'arõ weedojamasĩtisama. ³² Õ'acũ cũ macũ waromarĩcãrẽ o'ócũ niwĩ. Ne “O'osome” nitiguta, marĩ nipe'tirã ye niatjere wẽrĩbosadutigu tojo o'ócũ niwĩ. Apeyepũma tjãсами majã. De'ro weecju cũ macũ Jesucristore marĩrẽ o'o'cu nimigũ, apeye nipe'tisere o'otibosabe. O'ogusami. ³³ Õ'acũ cũ bese'cãrãrẽ ne ni'cũnojoõputa masã besewaropũ weresãrõ weronojõ “Ã'rã ña'arã nima”, nita basiowe'e. Õ'acũ cũ basuta “Ã'rã bu'iri marĩma” nigũsamigu. ³⁴ Ne ni'cũ “Ã'rãrẽ bu'iri da'reroa'a”, nímasĩtisami. A'tiro ni'i. Jesucristota marĩrẽ wẽrĩbosacu niwĩ. Wẽrĩtoja, masãcu niwĩ. Ni'cãrõacã cũ pacu diacjũ pe'e wiogu dujiri cũmurõpu marĩ ye niatjere sẽrĩbosagu weesami. Tojo weegu ne ni'cũ marĩ Õ'acũ bese'cãrãrẽ “Bu'iri da'reroa'a”, nímasĩtisami. ³⁵ Jesucristo marĩrẽ ma'isere ne ni'cũnojoõ cã'mota'amasĩtimi. Marĩ

pi'eticã, marĩ diasaro tu'oña'cã, ãpērã ña'arõ weequenu'cõcã, Jesucristo ma'inu'cũcã'sami. Tojo nicã ba'ase moocã, su'ti moocã, wiose wa'tero nicã, ãpērã marĩrẽ wějēcã, Jesucristo marĩrẽ ma'inu'cũsami. ³⁶ Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpũ nĩrõnojõta Õ'acũ yarãrẽ a'tiro ni'i: Mũ'urẽ ejõpeose bu'iri mũucorinũcũ ãpērã ũsãrẽ wějõtawioro ni'i.

Ovejare wějērãtirã aperopũ miarã weronojõ ũsãrẽ weema, tojo ni ojano'caro niwũ.

³⁷ Marĩ ña'arõ yu'rurã, Jesucristo marĩrẽ ma'igũ weetamuse me'rã nipe'tise ña'asere docaque'acã weemasĩsa'a. Tojo nicã cũ weetamuse me'rã nemorõ wãcũtutuanemomasĩ'i.

³⁸ Yũ'u a'tere “Diacjãta nirõ wee'e”, ni'i. Õ'acũ marĩrẽ ma'isere ne apeyenojõ cã'mota'amasĩtisa'a. Wěrĩse, catise cã'mota'amasĩtisa'a. Tojo nicã Õ'acũrẽ wereco'terã mũmũsecjãrã, wãtĩa, na wiorã Õ'acũ marĩrẽ ma'isere cã'mota'amasĩtisama. Apeye quẽ'rã ni'cãrõacã nise, be'ropũ niatje ne cã'mota'amasĩwe'e. ³⁹ Tojo nicã mũmũarõpũ cjase, mũ'cũarõpũ cjase, Õ'acũ wee'quenojõ quẽ'rã ne Õ'acũ marĩrẽ ma'isere cã'mota'amasĩwe'e. Õ'acũ marĩ wiogu Jesucristo yarã niyucã, marĩrẽ ma'inu'cũsami.

9

Israe curuacjãrã ye queti ni'i

¹⁻³ Yũ'u acawererã Israe curuacjãrã Jesure ejõpeoticã, ña'abutiario ejeripõ'rãtigũcoro. Ya curuacjãrã Jesucristore ejõpeocã mũagu,

na pecame'epu bu'iri da'reno'bo'quere ducayusi'rīgũ, yu'u pe'e wapayebosasĩ'rĩmi'i. Yu'u tojo weegu Jesucristore ne ĩ'anemotibosa'a majã. Yu'u Jesucristore ějõpeotjĩagũ, nisoowe'e. Diacjũ tere were'e. Espĩritu Santu quẽ'rã yu'u nisere “Diacjũta ni'i”, nisami. ⁴ Israe curuacjãrã Israe wãmetigu pãrãmerã nituriarãpu nima. Õ'acũ yu'u põ'rã niato nígũ narẽ besecu niwĩ. Cũ na me'rã nígũ, cũ tutuasere, cũ asistesere narẽ ĩ'ocu niwĩ. “Yu'u musã wiogu ni'i. Musã, yã curuacjãrã ni'i”, nicu niwĩ. Narẽ añurõ nisetimasĩato nígũ cũ dutisere Moisére cũucu niwĩ. Narẽ Õ'acũ wi'ipu cãrẽ ějõpeosere cũucu niwĩ. Õ'acũ narẽ “Musã pãrãmerã nituriarãrẽ añurõ weeguti”, nicu niwĩ. ⁵ Æsã ñecũsumua Israe curuacjãrã nimu'tã'cãrã pãrãmerã nituriarãpu ni'i. Abrahã, Isaa, Jacob, cũ põ'rã doce pãrãmerã nituriarãpu ni'i. Jesucristo quẽ'rã masũ niyugu, ti curuapu bajuasirutugu, Israe curuacjũ na acaweregu nicu niwĩ. Cũ Õ'acũ nimi. Nipe'tise yu'ruoro nimi. Cãrẽ “Mu'u añuyu'ruagu ni'i” ni, e'catise o'onu'cũcã'rõua'a. Tojota weerua'a.

⁶ Õ'acũ Israe curuacjãrãrẽ añurõ weemicã, pãjãrã cãrẽ ějõpeotima. Na ějõpeoticã, “Õ'acũ Israe curuacjãrãrẽ ‘Añurõ weeguti’ ní'quere weetimi”, nigũ mejẽta wee'e. Õ'acũ cũ ní'quere queoro weemi. A'tiro ni'i. Nipe'tirã Israe pãrãmerã nituriarã Õ'acũ põ'rã nitima, nisĩ'rĩrõ wee'e. ⁷ Õ'acũ Abrahãrẽ “Mu'u pãrãmerã nituriarãrẽ añuse o'oguti”, nicu niwĩ. Cũ

tojo ní'quere nipe'tirã Abrahã pãrãmerã nituriarã ñe'etisama. Õ'acũ Abrahãrẽ a'tiro nicu niwĩ: “Isaa pãrãmerã nituriarã dia'cũ mu'u pãrãmerã waro nirãsama.” ⁸ A'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e. Nipe'tirã Abrahã ya curuapũ bajuasiruturã, Õ'acũ põ'rã nitima. Õ'acũ cũ “Añuse weeguti” ní'quere ëjõpeorã, Õ'acũ põ'rã nima. Náta Abrahã pãrãmerã waro nima. ⁹ Õ'acũ Abrahãrẽ ní'que a'tiro nicaro niwũ: “Ape cũ'ma a'tocateronojõ a'tiguti tja. Titare Sara macütitojagosamo”, nicu niwũ.

¹⁰ A'te dia'cũ niwe'e. Apeye totá nemoquejo'o. Na macũ Isaa bucua, be'ro Rebecare numoticu niwĩ. Be'ro co nijĩpaco nirĩ curare Õ'acũ co quẽ'rãrẽ ucũcu niwĩ. Co põ'rã su'rua'cãrã, Isaa ni'cũ põ'rãta nicãrã niwã. ¹¹⁻¹² Na bajua añuse, ña'asere weese dũporo Õ'acũ ni'cũrẽ beseyutojacu niwĩ. Tojo weese me'rã Õ'acũ cũ uaro besesere ï'ocu niwĩ. Cũ no'o besesĩ'rĩrãrẽ besesami. Na weesere ï'agũ mejëta, besesami. Tojo weegu Rebecare nicu niwĩ: “Masã ma'mi cũ acabijire da'raco'tegu sãjãgũsami.” ¹³ A'te Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpu nĩrõnojo'ta queoro ni'i. “Jacore besewu. Esaú pe'ere besetiwu”, nicu niwĩ Õ'acũ.

¹⁴ To pũrĩcãrẽ marĩ ¿de'ro pe'e nirãsari? “Õ'acũ ni'cũrẽ apĩ yu'ruoro besegu, queoro weetimi”, ¿nirãsari? Niwe'e. ¹⁵ A'tiro pe'e ni'i. Dũporopu Õ'acũ Moisére a'tiro nicu niwĩ: “No'o yu'u pajaña'sĩ'rĩgũrẽ pajaña'gũti”, nicu niwĩ.

¹⁶ Tojo weerã marĩ masĩ'i. Õ'acũ basu cũ pa-

jaña'sĩ'rĩrãrẽ pajaña'sami. Masã pajaña'duticã mejêta pajaña'sami. Tojo nicã añurõ weese wapa mejêta pajaña'sami. ¹⁷ Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpũ Õ'acũ cũ ní'quere a'tiro ojano'wũ. Dũporocjũpũ Egipto dutigũ wiogũ faraõrẽ a'tiro nicũ niwĩ: “Yũ'ũ tutuasere mũ'ũ me'rã ĩ'ogũti nígũ, mũ'urẽ wiogũ sõrõwũ. Nipe'tirocjãrã yũ'ũ tutuagũ nisere masĩdutigũ tojo weewũ”, nicũ niwĩ Õ'acũ. ¹⁸ Tojo weegũ Õ'acũ no'o cũ pajaña'sĩ'rĩrãrẽ pajaña'sami. No'o ejeripõ'rã butĩrãrẽ ejeripõ'rã buticã weesami. Na ñaro nemorõ ña'arõ weeato nígũ tojo weesami.

¹⁹ Yũ'ũ tojo nisere tu'orã, mũsã a'tiro nibosa'a: “Õ'acũ cũ basuta ejeripõ'rã buticã weemigũ, ¿de'ro weegũ masãrẽ ‘Bu'iritirã nima’, nisari? Õ'acũ weesĩ'rĩsere cã'mota'ata basiowe'e”, nibosa'a. ²⁰ Niwe'e. Mũsã tojo bũsurãnojõ masã ni'i. Õ'acũ mũsãrẽ wee'cũre ye'suticã'rõũa'a. Sũtũwũ yéecaru tirũ yee'core “¿De'ro weeacjo yũ'ũre a'tiro bajutjũ yeeri?” nímasĩtisa'a. ²¹ Di'i yeeri masõ co ñaro yeemasĩsamo. No'o sũtũwũ añutjũ bosenuũũ nicã co miiwĩrõatjũre yeemasĩsamo. Aperũ quẽ'rãrẽ mejõ nitjũ no'o ñaro co cũoatjũre yeemasĩsamo.

²² Masã ña'arõ weecã, Õ'acũ cũ bu'iri da'reatjere, cũ tutuasere narẽ masĩcã ñacũ niwĩ. Tojo weegũ cũrẽ uarosãjãcã wee'cãrãrẽ, cũ bu'iri da're bajurioajãrẽ tojo ĩ'acã'cũ niwĩ yujupũ. ²³ Marĩrẽ, cũ pajaña'rã pe'ere cũ añubutiario nisetisere, cũ tutuasere masĩcã ñacũ niwĩ. Dũporopũ marĩrẽ cũ weronojõ añurã niato nígũ, tojo nicã cũ tutuasere cũoato nígũ

besejucɔ niwĩ. ²⁴ Tojo marĩrẽ besegu, ni'cãrẽrã judío masã wa'teropɔ nirãrẽ, ãpẽrã judío masã nitirãrẽ besedɔcawaanɔ'cõcɔ niwĩ. ²⁵ Õ'acũ ye queti ojáca pũrĩpɔ dɔporocjũpɔ Osea Õ'acũ ye quetire weremɔ'tãrĩ masũ judío masã nitirã ye cjase Õ'acũ ucũ'quere a'tiro ojacɔ niwĩ:

Yarã masã nitimi'cãrãrẽ “Yarã masã nima”, nigũsa'a.

Yɔ'u ma'itimi'cãrãrẽ “Yɔ'u mairã nima”, nigũsa'a.

²⁶ “Musã, yarã mejeta ni'i” nino'ca di'tapɔta tja narẽ “Õ'acũ catinu'cũgũ põ'rã nima”, nino'rõsa'a, ni ojacɔ niwĩ Osea.

²⁷ Israe curuacjãrã ye pe'ema Isaía a'tiro ojacɔ niwĩ:

Israe põ'rã nucũporo dia pajiri maa sumutopɔ nise weronojõ pãjãrã nimirã, pejetirãcã yɔ'ruono'rãsama.

²⁸ Õ'acũ cã ní'caronojõta cã ucũ'quere queoro weegusami.

Tere wéégɔ, sojaro me'rã a'ti nucũcãcjãrãrẽ bu'iri da'regusami, nicɔ niwĩ.

²⁹ Cũ Isaíata apeye ojamɔ'tãcɔ niwĩ tja:

Õ'acũ nipe'tise bu'ipɔ nigũ marĩ pãrãmerãrẽ pejetirãcã dɔ'aticãma, dɔporocjãrãpɔ Sodoma, Gomorracjãrãrẽ weronojõ pe'odijobopĩ.

Tojo weecã, marĩ ya curua marĩbosa'a majã, ni ojacɔ niwĩ.

³⁰ To pũrĩcãrẽ ¿de'ro nirõuati? A'tiro ni'i. Judío masã nitirã Õ'acũ me'rã na añurõ niatjere a'maticãrã niwã. Tere a'matimirã, Jesucristore

ẽjõpeose me'rã bocacãrã niwã. Na ẽjõpeocã, Õ'acũ narẽ “Añurã, bu'iri marĩrã nima”, ni ĩ'acu niwĩ. ³¹ Judío masã pe'e Moisé dutise me'rã Õ'acũ me'rã añurõ nisĩ'rĩcãrã nimiwã. Tojo wãcũmirã, Moisé duti'quere weeticãrã niwã. Tojo weerã Õ'acũ me'rã añurõ niticãrã niwã. ³² ¿De'ro weerã Õ'acũ me'rã añurõ nitipari? A'tiro ni'i. Jesucristore ẽjõpeose me'rã mejẽta Õ'acũ me'rã añurõ nisĩ'rĩcãrã nimiwã. Na basu weetutuase me'rã pe'e tojo nisĩ'rĩcãrã niwã. Tojo weerã Õ'acũ cũu'cu Jesucristore ẽjõpeotirã Õ'acũ tiropu wa'asome. ³³ Tojo weero Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpu oja'que queoro wa'acaro niwũ. A'tiro ojano'caro niwũ Õ'acũ macũrẽ: Ni'cãgã ãtãgã dupogu weronojõ ni'cũrẽ Jerusalẽpũre dupoguti. Tigapu u'tayuria buruque'arã weronojõ yu'u dupo'cũre ẽjõpeotirã, bu'iri da're bajuriono'rãsama. Cũrẽ ẽjõpeorã pe'e “Mejõ waro ẽjõpeocãti”, nisome, ni ojano'caro niwũ.

10

¹ Acawererã, Israe curuacjãrãrẽ na yu'ruono'cã pũrõ uasã'a. Tojo weegu uputu Õ'acũrẽ sẽrĩbosa'a. ² Na Õ'acũ uaro añurõ weesĩ'rĩmima. Tojo weesĩ'rĩmirã, añurõ tu'omasĩnu'cõpe'otima. ³ Õ'acũ marĩrẽ Jesucristore ẽjõpeose me'rã “Añurã nima”, nisami. Cũ tojo nisere ẽjõpeosĩ'rĩtirã, judío masã pe'e na basu weetutuase me'rã añurã nisĩ'rĩmisama. Tojo weerã Õ'acũ cã “Weeya”

ni'quere weetisama. ⁴ Dυporopυ Moisé oja'quepυ “Õ'acũ cũ bese'cυ masã ña'arõ wee'quere yu'rυogusami”, ni ojano'caro niwĩ. Jesucristota nipe'tise Moisé cũ duti'quere weetu'ajanu'cõpe'ocυ niwĩ. Tojo weerã Jesucristore ëjõpeose me'rã dia'cũ Õ'acũ me'rã añurõ nita basio'o. Cãrẽ ëjõpeocã, Õ'acũ “Añurã, bu'iri marĩrã nima”, ni ï'asami.

⁵ Moisé dutise me'rãma Õ'acũ ï'orõpυ bu'iri marĩrã nidutisere Moisé a'tiro ojacy niwĩ: “Nipe'tise te duti'quere weepe'ogυ Õ'acũ me'rã ninu'cũcũsami”, nicυ niwĩ. ⁶ Ëjõpeose me'rã pe'ere Õ'acũ ï'orõpυ bu'iri marĩrã nidutise a'tiro ni'i. Marĩ Jesucristore ëjõpeocã, Õ'acũ marĩrẽ “Añurã, bu'iri marĩrã nima”, ni ï'asami. Moisé tere a'tiro ojacy niwĩ: “Õ'acũ bese'cure marĩrẽ yu'rυodutirã u'musepυ mujãa, cãrẽ pijidijatiroua'a', ni wãcũticã'ña. ⁷ Tojo nicã ‘Wẽrĩ'cãrã nirõpυ ni'cũ dijaa, Õ'acũ bese'cure pijimujãatiroua'a', ni wãcũticã'ña”, nicυ niwĩ Moisé. Marĩ basu weetutuase me'rã tere weeta basiowe'e. Jesucristo u'musepυ ní'cυ dijatitoyacy niwĩ. Tojo nicã, wẽrĩ'cãrã nirõpυ ni'cυ masãmujãatitoyacy niwĩ. ⁸ Õ'acũ ye queti ojaca pũrĩpυ te cjasere a'tiro ni'i: “Õ'acũ ye queti tu'ota basio'o. Tereta ucũ'u. Marĩ tere ëjõpeotoja'a”, nicυ niwĩ Moisé. Ësã te queti Jesucristore ëjõpeoroua'a nise quetireta were'e. ⁹ Marĩ a'tiro wéerã, yu'rurãsa'a. “Jesucristo marĩ wiogυ nimi” nĩrã, “Õ'acũ Jesucristo wẽrĩ'cupure masõcυ niwĩ” ni ëjõpeorã, yu'rurãsa'a. ¹⁰ Marĩ

Jesucristore ějōpeocā, Ō'acũ marĩrē “Añurā, bu'iri marĩrā nima”, nimi. Marĩ cūrē ějōpeosere āpērārē were'e. Te me'rā yu'rurāsa'a.

¹¹ Ō'acũ ye queti ojāca pūrĩpu a'tiro ojano'caro niwũ: “Ne ni'cũ cūrē ějōpeogũ ‘Mejō warota cūrē ějōpeocāti’, nisome”, nino'caro niwũ.

¹² Ō'acũ nipe'tirārē ni'cārōnojō ĩ'asami. Judío masārē, judío masā nitirārē ne ducawaanũ'cōse marĩ'i. Ō'acũ nipe'tirā wiogũ ni'cũta nimi. Nipe'tirā cūrē ějōpeose me'rā sērĩrārē peje o'oyu'rũo o'ogusami. ¹³ Ō'acũ ye queti ojāca pūrĩpu a'tiro ojano'wũ: “Nipe'tirā no'o Ō'acūrē na ña'arō wee'quere acoboJose sērĩrānojō yu'rũono'rāsama. Narē bu'iri da'reesome”, niwũ.

¹⁴ Tojo nimicā, Jesucristore ějōpeotirā ¿de'ro wee acoboJose sērĩbosabau? Cũ ye quetire tu'otimirā, ¿de'ro wee na ějōpeobosabau? ¿Narē wererā marĩcā, de'ro na te quetire tu'obosabau? ¹⁵ Ō'acũ weredutigũ o'óticā, āpērārē wererā wa'atibosama. Ō'acũ ye queti ojāca pūrĩpu nírōnojōta a'tiro ni'i: “Āpērā marĩrē ejerisājāse queti, añuse quetire miiejacā, pūrō e'cati'i”, ni ojano'o.

¹⁶ A'te añuse quetire pājārā tu'omirā, nipe'tirā Israe curuacjārā ějōpeotima. Isaía cũ oja'caronjōta a'tiro ni'i: “Ō'acũ, ũsā wiogũ, ũsā weresere pejetirācā ějōpeoma”, ni ojacu niwĩ. ¹⁷ Jesucristo ye quetire werecā, masā tere tu'oma. Te quetire tu'óca be'ro ějōpeoma.

¹⁸ Yu'u musārē sērĩtiña'gũti: ¿Israe curuacjārā tu'omirĩba te quetire? Tu'opā. Ō'acũ ye queti

ojáca pūrīpū a'tiro ojano'wã:
 Na werese quetire nipe'tirocjārã
 tū'obi'acã'sama.

Na werese a'ti umūco nipe'tiropū bususe'sasa'a.

¹⁹ Mūsārē sērītiña'nemogūti tja. ¿Israe curu-
 acjārã añuse quetire tū'omirã, tū'omasīwetine?
 Tū'omasīcārã nimiwã. Yū'ū tere ninemogū,
 Moisé cū ní'quere weremū'tāgūti. Ō'acū
 ucū'quere a'tiro nicū niwī:

Yarã masã mejētare yū'rūoguti.

Tojo narē weecã, mūsã doerãsa'a.

No'o mūsã “Tū'omasītima” nirārē yū'ū yū'rūocã,
 mūsã uarãsa'a, ni ojacū niwī Moisé.

²⁰ Be'ro Isaía quē'rã Ō'acū cū ucū'quere “To
 nibosaū” nirō marīrō ninemopeocū niwī:

Ne a'mati'cārã pe'e yū'ūre bocaco'tecã'ma.

Yū'ū nisetisere yū'ūre sērītiña'ti'cārã pe'ere
 ī'owū, tojo ni ojacū niwī Isaía.

²¹ Israe curuacjārã pe'ere Isaía Ō'acū ucū'quere
 a'tiro nicū niwī: “Umūcorita yóacã, narē pōtērī
 ñe'egūti ní'gū, omocārī sēmīwū. Na tū'oti,
 yū'rūnū'cāsepījarārē tojo weemiwū”, ni oja-
 turiacū niwī Isaía.

11

*Ni'cārērã Israe curuacjārārē Ō'acū bese'que
 ni'i*

¹ Mūsārē sērītiña'nemogūti tja. ¿Ō'acū Is-
 rae curuacjārã yū'rūnū'cā'cārārē, yarã masã ni-
 some majã ní'gū, cō'awã'cāpari? Cō'awã'cāticū
 niwī. Yū'ū quē'rã Israe curuacjū ni'i. Abrahã
 pārãmi nituriagū Benjamí ya curuacjū ni'i.

² Duporopu cũ yarã masã niato níguõ Õ'acũ Israe curuacjãrãrẽ besecu niwĩ. Tojo weegu narẽ cõ'aticu niwĩ. Musã masĩsa'a Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ Elía cũ ní'quere. Cũ Õ'acũpũre “Israe curuacjãrã bu'iri cõoma”, nicu niwĩ. A'tiro nicu niwĩ: ³ “Wiogu, Israe curuacjãrã mũ'u ye queti weremu'tãrĩ masãrẽ wẽjẽcãrã niwã. Mũ'urẽ ñubuepeorã, wa'icurã ãjũamorõpeosere weestedijocãrã niwã. Yu'u ni'cũta du'sa'a mũ'urẽ ãjõpeogu. Yu'u quẽ'rãrẽ wẽjẽsĩ'rĩrã, a'marã weema”, nicu niwĩ Elía. ⁴ Cũ tojo nicã tu'ogu, Õ'acũ cũrẽ yu'ticu niwĩ: “Na tojo weemicã, siete mil masã yarãrẽ du'apũ. Na Baal wãmetigu queose yee'quere ne ãjõpeotima”, nicu niwĩ Õ'acũ. Tojo weerã marĩ masĩ'i. Õ'acũ cũ yarã masãrẽ cõ'awã'cãtisami. ⁵⁻⁶ Õ'acũ Elía nícatero masãrẽ bese'caro weronojõ ni'cãrõacã quẽ'rãrẽ pejetirãcã Israe curuacjãrãrẽ besesami. Na weesere ã'agũ mejẽta, besecu niwĩ. Narẽ pajaña'gũ besecu niwĩ. Na añurõ wéeca be'ro narẽ besegu, pajaña'gũ mejẽta weebopĩ. Na weetutua'que wapa nibopã.

⁷ A'tiro ni'i. Nipe'tirã Israe curuacjãrã Õ'acũ me'rã añurõ nisĩ'rĩmicãrã niwã. Tojo nisĩ'rĩmirã, nipe'tirã cũ me'rã añurõ niticãrã niwã. Cũ bese'cãrã pũrĩcã cũ me'rã añurõ nicãrã niwã. Æpẽrã cũrẽ ãjõpeotitjãrã o'meperi marĩrã, tu'otirã weronojõ tojacãrã niwã. ⁸ Tere ucũrõ, Õ'acũ ye queti ojaca pũrĩpu a'tiro ojano'wũ: “Õ'acũ cũrẽ ãjõpeotirãrẽ cũ yere tu'omasĩticã weecu niwĩ. Narẽ caperi ã'atirã,

tojo nicã o'meperi tã'otirã weronojõ wa'acã weecã niwĩ. Téé a'tiro nicãpũ quẽ'rãrẽ nidecoti'i yujupũ”, ni ojano'wũ. ⁹ Davi quẽ'rã Õ'acũrẽ a'tiro ucũcũ niwĩ:

Israe curuacjãrã na bosenũmũrĩ weewũase me'rã ña'arõ weema.

Na tojo weecã Ì'agũ, narẽ bu'iri da'reya.

¹⁰ Narẽ tã'omasĩtirã weronojõ, Ì'atirã weronojõ wa'acã weeya.

Peje nũcũse wũarã, sũcũa wejenu'arõ weronojõ pi'eticã weeya, nicũ niwĩ Davi.

Judío masã nitirãrẽ yũ'rũo'que ni'i

¹¹ Apeye mũsarẽ ninemogũti tja. Judío masã Jesucristore ãjõpeoticã, Õ'acũ narẽ cõ'abutiaticũ niwĩ. Na Õ'acũrẽ yũ'rũnũ'cãcã, judío masã nitirã pe'ere yũ'rũogũti nígũ, tojo weecũ niwĩ. Õ'acũ narẽ añurõ weesere Ì'arã, judío masã ùsã quẽ'rã tojota ùasa'a, ni Ì'acũudutigũ tojo weecũ niwĩ. ¹² Judío masã na Jesucristore ãjõpeoticã, ãpẽrã a'ti nucũcãcjãrãrẽ añurõ wa'acaro niwũ. Judío masã Õ'acũ “Yũ'u põ'rãrẽ añuse o'ogũti” ní'quere ñe'eticãrã niwã. Judío masã nitirã pe'e ñe'ecãrã niwã. Judío masã quẽ'rã Jesucristore ãjõpeocã, nipe'tirã a'ti nucũcãcjãrãrẽ añurõ wa'arosa'a.

¹³ Ni'cãrõacãma judío masã nitirã se'sarore weregũti. Jesucristo yũ'ũre mũsã judío masã nitirãrẽ cũ ye quetire weredutigũ cũuwĩ. Tojo weero yũ'u Ì'acã, yũ'u da'rãse mejõ nise mejõta ni'i. ¹⁴ Apetero weegũ yũ'u acawererã judío masãrẽ doecã weebosa'a. Õ'acũ mũsarẽ añurõ weesere Ì'arã, na quẽ'rã Jesucristore

ējōpeobosama. Ējōpeorā, yu'ruono'rāsama.
 15 Ō'acū judío masā cūrē ējōpeotirārē cō'acā,
 āpērā pe'e cū yarā sājācārā niwā. Judío masā
 pe'e cūrē ējōpeocā, añuyu'ruarosa'a. Masā
 wērī'cārāpu masōno'cārā weronojō nirōsa'a.

16 Queose me'rā musārē wereguti. Pā wéeca
 be'ro ni'cāgā Ō'acūrē o'ocā, nipe'ticjapū Ō'acū
 ye tojasa'a. Yucugū quē'rā tojota ni'i. Tigu
 nu'cōrī Ō'acū ye nicā, te dūpuri quē'rā Ō'acū ye
 ni'i. Marī ñecūsumua Abrahā, Isaa, Jacob tigu
 nu'cōrī weronojō Ō'acū yarā nima. Tojo weerā
 marī cū pāramerā nituriarā mejārōta “Ō'acū
 yarā nima”, ni ĩ'ano'sama.

17 Ni'cārērā judío masā olivogu dūpucjārā
 waro weronojō nima. Āpērā ni'cārērārē te
 dūpurire dūtecō'a'caro weronojō Ō'acū judío
 masārē cō'acū niwī. Be'ro te dūpuri ní'caropū
 apegū olivo nūcūcjū dūpurire pī'rīwā'dutigū
 topū yeje dū'reō'osami. Tojo weero tigu casero
 wī'tāse me'rā nūcūcjū añurō pī'rīwā'rōsa'a. Tojo
 wee'caro weronojō wa'acaro niwū musā judío
 masā nitirārē. Ō'acū musārē cū yarā sājācā
 weecu niwī. Musā judío masā niwe'e. Tojo
 nitimirā, nipe'tise Ō'acū Abrahā pāramerā ni-
 turiarārē “Añuse o'oguti” ní'quere ñe'erāsa'a.
 18 Tojo wa'a'a nírā, “Ēsā judío masā nemorō
 añuyu'rūnu'cā'a”, niticā'ña. Ō'acū masārē
 yu'rūose na me'rāta dū'pocāticaro niwū. Musā
 ñecū me'rā mejēta dū'pocāticaro niwū.

19 Musā a'tiro nibosa'a: “Ni'cārē ña'ase
 dūpuri dūtecō'ano'caro niwū. Apeye dūpuri

yejeducayuno'rōtiro tojo weeno'caro niwũ”, nibosa'a. “Te weronojō ũsã judío masã nitirãrē Õ'acũ yarã wa'ato níguũ judío masã pe'ere cõ'acũ niwĩ”, nibosa'a. ²⁰ Tojota ni'i, nirõ. Na ãjõpeotise ye bu'iri cõ'ano'cãrã niwã. Mũsã quẽ'rã Õ'acũrẽ ãjõpeoticã, yã'rũono'ña marĩbopã. Mũsã ãjõpeose me'rã dia'cũ cũ yarã sãjãcãrã niwũ. Tojo weerã “Ũsã judío masã yã'rũoro ni'i”, ni wãcũticã'ña. Ũsã quẽ'rãrẽ cõ'arĩ nĩrã, Õ'acũrẽ wiopesase me'rã tu'oña'ña. ²¹ Judío masã Õ'acũ yarã nimũ'tã'cãrã nimiwã. Na ãjõpeoticã, Õ'acũ narẽ cõ'acũ niwĩ. Cũ judío masãrẽ olivo nimũ'tã'que dupũrĩre dutecõ'a'caro weronojō weecũ niwĩ. Mũsã judío masã nitirã quẽ'rãrẽ cãrẽ ãjõpeoticã, tojota weegũsami. ²² Õ'acũ pajaña'sere, tojo nicã tutuaro me'rã cũ bu'iri da'resere wãcũña. Cũrẽ ãjõpeotirãrẽ bu'iri da'resami. Mũsã pũrĩcãrẽ pajaña'gũ, añurõ weesami. Mũsã cãrẽ ãjõpeonu'cũcã, tojo weegũsami. Mũsã weeticã, cũ ña'ase dupũri cõ'a'caro weronojō mũsã quẽ'rãrẽ cõ'agũsami. ²³ Cõ'ano'cãrã judío masã Jesucristore ãjõpeocã, na quẽ'rãrẽ añurõ weegũsami. Narẽ apaturi tigupũta tja mejã dupũri yeje du'reõ'o'caro weronojō weegũsami. Cũ yarã sãjãcã wéégũ, tojo weegũsami. Õ'acũ tere weemasĩmi. ²⁴ Mũsã judío masã nitirã nũcũpũ nicjũ olivo weronojō ni'i. Tojo nimicã, Õ'acũ cũ yarã sãjãcã weecũ niwĩ. Judío masã pũrĩcã Õ'acũ besemũ'tã'cãrã waro nima. Olivogũ warore ote'cũ weronojō nima. Tojo

weerã musã Õ'acũ yarã sãjãcã, judío masãpua tãjsama.

Judío masãrẽ yu'rũoatje ni'i

²⁵ Acawererã, todũporopũ masĩno'ña marĩ'quere masĩcã ɯa'a. Ɔsã judío masã yu'rũoro masĩyu'rũnũ'cã'a nirĩ níguũ, tojo nigũti. Pãjãrã judío masã Jesucristore ẽjõpeotini'ma yujupũ. Na o'meperi tũ'otirã weronojõ nima. Õ'acũ “Judío masã nitirã ticũrã ẽjõpeorãsama” ní'caronojõta na ẽjõpeoca be'ropũ judío masã ẽjõpeorãsama. ²⁶ Tojo wa'acã, nipe'tirã judío masã yu'rũono'rãsama. Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpũ judío masã na yu'rũatjere a'tiro ojano'wũ:

Masãrẽ yu'rũoacjũ judío masũ Jerusalẽ wãmetiri macãpũre etagũsami.

Jacob pãrãmerã na ña'asere cõ'agũsami.

²⁷ “Narẽ ña'asere acobojocã, queoro wa'arosa'a yu'ũ todũporopũ ní'que”, nicũ niwĩ Õ'acũ, ni ojano'caro niwũ.

²⁸ Jesucristore ẽjõpeotitjãrã, pãjãrã judío masã Õ'acũrẽ ì'atu'tirã weronojõ nima. Musã judío masã nitirã pe'ere ẽjõpeodutigũ tojo weemi. Tojo weemigũ, a'tocatero nirã judío masãrẽ Õ'acũ ma'isami. Ne waropũ na ñecũsumuarẽ ma'icũ niyugũ, na quẽrãrẽ ma'isami. ²⁹ Õ'acũ cũ “Añuse o'ogũti” ní'quere dũcayutisami. O'otojanũ'cõ, ẽ'matisami. Tojo nicã cũ bese'cãrãrẽ cõ'abutiatisami. ³⁰ Todũporopũ musã quẽrã Õ'acũrẽ yu'rũnũ'cãcãrã niwũ. A'tocaterore

Õ'acũ judío masã yu'rũnu'cãcã ï'agũ, musã pe'ere pajaña'mi. ³¹ Be'ro tojota wa'arosa'a judío masã quẽ'rãrẽ. A'tiro nicã na Õ'acũrẽ yu'rũnu'cãma. Be'ro Õ'acũ na quẽ'rãrẽ pajaña'gũsami. Cũ musãrẽ pajaña'caronojõ na quẽ'rãrẽ pajaña'gũsami. ³² A'tiro ni'i. Nipe'tirã Õ'acũrẽ yu'rũnu'cãcã ï'agũ, “Ni'cãrõnojo bu'iritirã nima”, nicu niwĩ. Nipe'tirãpũre pajaña'gũti nigũ, tojo nicu niwĩ.

³³ Õ'acũ marĩ ña'arã ní'cãrãrẽ pajaña'yũ'ruami. Tutuayũ'ruami. Nipe'tise masĩpe'ocã'mi. Tojo weerã marĩ cũ wãcũse, cũ weesere masĩpõtẽotisa'a. Cũ de'ro weesere tu'omasĩpõtẽotisa'a. ³⁴ Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpu a'tiro ojano'wũ Õ'acũ masĩsere: “Õ'acũ marĩ wiogu wãcũsere ne ni'cũ masĩtisami. Ne ni'cũ cãrẽ ‘A'tiro pe'e ɥa'a’, nímasĩtisami. ³⁵ Ne ni'cũ Õ'acũrẽ apeyenojõ o'o wapamoocã weeta basiowe'e”, tojo ni ojano'caro niwũ. ³⁶ Nipe'tise a'ti turi cjase, ɥ'mũse cjase cũ wee'que dia'cũ ni'i. Cũ tutuase me'rã nipe'tise ninu'cũ'u. Cũ ye ni'i. Tojo weerã nipe'tirã Õ'acũrẽ “Cũ añuyũ'ruagu, tutuayũ'ruagu nimi”, ninu'cũcã'rã. Tojota weerã.

12

Jesucristore ẽjõpeorãrẽ weeduti'que ni'i

¹ Acawererã, Õ'acũ marĩrẽ añurõ pajaña'nu'cũmi. Tojo weerã Õ'acũrẽ marĩ basu marĩ upu, wãcũse, nipe'tise me'rã o'orã. Mũ'ɥ yarã dia'cũ ni'i ní'ã, Õ'acũrẽ wiarã. Cũ

me'rã nibutiarã weronojõ weerã. Õ'acũ marĩ me'rã e'caticã ùarã, tojo weerã. Marĩ a'tiro weese me'rã cũrẽ ãjõpeosere diacjũ ĩ'orãsa'a. ² Marĩ a'ti ùmũcocjãrã na weewuasere ĩ'arã, na weronojõ weeticã'rã. A'tiro pe'e weerã. Marĩ catiri ùmũcore siape me'rã Õ'acũ marĩ wãcũsere dũcayunu'cũcã'to. Cũ marĩrẽ dũcayunu'cũcã, marĩ Õ'acũ ùasere “A'tiro ni'i”, nĩmasĩrãsa'a. Cũ ùase añuse dia'cũ ni'i. Te ña'ase marĩse ni'i. Marĩ cũ ùaro weecã, e'catisami.

³ Õ'acũ añurõ wéégũ, yũ'ure mũsãrẽ cũ ye quetire weredutigũ cũuwĩ. Tojo weegũ mũsã nipe'tirãrẽ nigũti. Ne ni'cũ marĩ weemasĩtisere “Weecã'amasĩ'i” niticã'rõũa'a. Marĩ weemasĩsere queoro wãcũme'ricã'rõũa'a. Marĩnũcũ a'tiro wãcũrã. “Jesucristore ãjõpeoca be'ro cũ weemasĩse o'o'que põtẽorõ weemasĩ'i”, nĩrã. ⁴ Queose me'rã wereguti. Marĩ upũ ni'cã upũ nimirõ, peje dũcawatise cũo'o. Te nipe'tise ni'cãrõnojõ niwe'e. Mejẽcã dia'cũ ni'i. Marĩ caperi me'rã ĩ'a'a. Marĩ o'meperi me'rã tũ'o'o. Dũ'pocãrĩ me'rã sija'a. ⁵ Marĩ Jesucristore ãjõpeorã tojota ni'i. Pãjãrã nimirã, cũ me'rã ni'cã upũ weronojõ ni'i. Marĩ nipe'tirã ni'cã upũ a'mesũ'a'a.

⁶ Marĩnũcũrẽ mejẽcãrĩ dia'cũ weemasĩsere cũucũ niwĩ. Cũ no'o o'osĩ'rĩsere o'oşami. Tojo weerã tere añurõ weerã. Āpẽrãrẽ Õ'acũ were'quere wereturiamasĩsere o'oşami. Cũ tere cũucã, marĩ ãjõpeoro ejaturo āpẽrãrẽ wererã. ⁷ Āpẽrãrẽ weetamumasĩsere cũusami. Tojo cũ weecã, āpẽrãrẽ añurõ weetamurã. Āpẽrãrẽ cũ

ye cjasere bu'edutigũ cūucã, narẽ añurõ bu'erã.
 8 Āpērãrẽ wãcūtutuacã weemasĩgũnojõ añurõ weeya. Āpērãrẽ niyeru o apeyenojõ o'odutise cʉogʉnojõ e'catise me'rã o'oya. “Āpērãrẽ niyeru o'oapũ” nirõ marĩrõ o'oya. No'o sũ'ori dutime'rĩgũnojõ añurõ weeya. No'o pajaña'sere cʉogʉnojõ e'catise me'rã weetamuña.

Jesucristore ẽjõpeorã a'tiro weeroña'a nise ni'i

9 Āpērãrẽ ma'ita'saticã'ña. Diacjũ ma'iña. Ña'asere yabiya. Āpērãrẽ weetamuse añusenojõ pe'ere sirutuya. 10 Jesucristore ẽjõpeorã ni'cũ põ'rã weronojõ a'merĩ ma'iña. Mũsã weese me'rã ãpērã, ãpērã pe'ere añurõ wãcūdutirã tojo weeya. A'merĩ wiopesase me'rã ĩ'aña.

11 Õ'acũ ʉaro wéerã, nijĩsijaticã'ña. Marĩ wiogʉ dutisere tũ'sase me'rã weeya.

12 Õ'acũ añurõ weegʉsami nĩrã, e'catiyuya. Mejẽcã wa'acã pi'etirã, wãcūtutuaya. Du'ucũurõ marĩrõ Õ'acũrẽ ñubueni'cũcã'ña.

13 Jesure ẽjõpeorãrẽ apeyenojõ dũ'sacã, mũsã cʉosere dũcawaaya. Mũsã tiropũ etarãrẽ añurõ ñe'eña.

14 Mũsãrẽ ña'arõ weerãrẽ “Õ'acũ añurõ weeato”, ni sẽrĩbosaya. “Ña'arõ weeato”, niticã'ña.

15 Āpērã e'catirãrẽ e'catitamuña. Āpērã utirãrẽ utitamuña.

16 Ni'cãrõnojõ, ni'cãrõ me'rã añurõ nisetiburoya. “Yũ'ũ ãpērã yũ'rũoro ni'i”, ni wãcũticã'ña. Tojo weronojõ o'orã, mejõ nĩrã me'rã ni'cãrõnojõ nisetiya. “Masĩgũ waro ni'i”, niticã'ña.

17 Músārē ña'arō weecã, narē a'meticã'ña. Nipe'tirã ĩ'orõpure “Añuse dia'cũ weerõwasato”, ni wãcũtutuaya. 18 No'o músã weepõtëorõ, nipe'tirã me'rã añurõ nisetiya. Ejerisãjãse me'rã nisetiya. 19 Acawererã yu'u mairã, músārë wereguti. Músã basu a'merĩ wapaticã'ña. Õ'acũ músārë ña'arō weerãrë bu'iri da'regusami. Cũ ye queti ojãca pũrĩpu a'tiro ojano'caro niwũ: “Yu'u ni'i masãrë bu'iri da'reacju. Na ña'arō wee'que wapare queoro bu'iri da'regusa'a”, nicu niwĩ marĩ wiogu. 20 Apeye ojanemono'wũ: “Mu'urë ĩ'atu'tigu ujaboacã, cũrë ecaya. Cũ acowuocã, tĩaña. Mu'u cũrë tojo añurõ weecã, cũ ña'arō wee'quere bopoyagusami”, ni ojano'wũ. 21 Ña'asere músã di'ócũuno'ticã'ña. A'tiro pe'e weeya. Músã añurõ weese me'rã pe'e ña'asere docaque'acã weeya.

13

1 Õ'acũ dia'cũ a'ti nucũcãcjãrã wiorã dutirãrë sõrõmi. Cũ cũu'cãrã nima. Tojo weerã nipe'tirã añurõ yu'tiya narë. 2 No'o cũ wiorãrë yu'rũnu'cãgũ, Õ'acũ duti'quere yu'rũnu'cãgũta weemi. Músã wa'tero nirã wiorã músārë duticã uami. Tojo weegu narë yu'rũnu'cãrãrë Õ'acũ bu'iri da'regusami. 3 Wiorã añurõ weerãrë uise o'otima. Ña'arō weerã pe'ere uise o'osama. Uitirãta nisetisĩ'rĩrã, añurõ weeya. Músã tojo weecã, wiorã “Músã añurõ wee'e”, nirãsama. 4 Õ'acũ músã ye niatjere narë sõrõcu niwĩ. Tojo weerã ña'arō wéerã pũrĩcã, uiya. Wiorã ña'arō weerãrë bu'iri da'rerã, Õ'acũ dutiro

weerã weema. Õ'acũ ña'arõ weerãrẽ bu'iri da'redutigu wiorãrẽ cūucũ niwĩ. ⁵ Tojo weerã marĩ wiorã dutisere yu'tirowa'a. Bu'iri da'leri nírã dia'cũ, yu'titicã'rõwa'a. Õ'acũ marĩrẽ wiorã duticã ɰami nírã pe'e, na dutisere queoro yu'time'rĩcã'rõwa'a. ⁶ Wiorã na da'rasere queoro wéerã, Õ'acũrẽ da'raco'terã weronojõ nima. Tojo weerã na wapayedutisenojõrẽ wapayeya.

⁷ Na wiorã dutisereta queoro weeya. Na wapayeduticã, wapayeya. Na wiorã nise bu'iri wiopesase me'rã narẽ ñ'aña. Narẽ añurõ wãcũña.

⁸ Æpẽrãrẽ wapamooticã'ña. Maata wapayepe'ocã'ña. A'merĩ ma'ise pe'e pe'timasĩtisa'a. Tojo weerã a'merĩ ma'inu'cũcã'ña. No'o Æpẽrãrẽ maigũnojo Õ'acũ dutise cūu'quere queoro weegu weemi.

⁹ Õ'acũ a'tere dutise cūucũ niwĩ. “Musã numosãnumia nitirãrẽ, marãpusumwa nitirãrẽ a'metãrãticã'ña. Æpẽrãrẽ wẽjẽcõ'aticã'ña. Yajaticã'ña. Æpẽrã yere ɰoticã'ña” ni, dutise cūucũ niwĩ. A'te, tojo nicã nipe'tise apeye dutise cūu'quere ni'cãrõpũta neonu'cõmasĩ'i. A'tiro ni'i. Musã, musã basu ma'irõnojõta musã tiropũ nirãrẽ ma'ña, ni'i. ¹⁰ Marĩ ma'ise cõorã, marĩ tiropũ nirãrẽ ña'arõ weesome. Tojo weerã narẽ ma'írã, Õ'acũ dutise cūu'quere weepe'ocã'a.

¹¹ A'tere ni'cãrõacã marĩ catiriterore wãcũrõwa'a. Cãrĩrã weronojõ niticã'rã. Jesú cũ apaturi a'tiatjere añurõ tu'oña'a, wãcũnurãrã. Marĩ Õ'acũ tiropũ wa'atjo cã'rõacã du'sasa'a. Marĩ ne waro Jesucristore ãjõpeowã'cõrã,

“Ŭ'musepu marĩ wa'atje du'sayu'rua'a”, nimiwũ. Ni'cãrõacãrẽ marĩ masĩ'i. “Cã'rõacã du'sa'a Jesucristo apaturi a'tiatje”, ni'i. ¹² A'tiro nicãrẽ ña'arõ weese yu'rũmajã wa'a'a. Ni'cãrõacãrẽ bo'remujãtiro weronojõ Jesucristo a'tiatjo cã'rõ du'sa'a. Tojo weerã marĩ ña'asere masã ñamipu weewuasenojõrẽ weedu'uroũa'a. A'tiro pe'e weerũa'a. Añuse, umuco masã ï'orõpu weesenojõ dia'cũrẽ weerũa'a. Marĩ Ō'acũ yere wéerã, ña'arõ weesere du'upe'ocã'rãsa'a. ¹³ Umuco, bajuyorõpu weesetironojõ weerũa'a. Bosenũmũ nicã que'a, caricũticã'rã. Numia me'rã ña'arõ weeticã'rã. Numia quẽ'rã, umua me'rã ña'arõ weeticã'ña. A'pepũrĩse me'rã tu'oña'ticã'rã. Æpẽrã yere uoticã'rã. ¹⁴ A'tiro pe'e weerã. Marĩ wiõgu Jesucristo weetamuse me'rã cũ weronojõ añurõ nisetirã. Cũrẽ nemorõ masĩnemorã. Marĩ ña'arõ uaripejasere weesĩ'rĩrã, “A'tiro weerãti”, ni wãcũticã'rã. Tere weedu'urã.

14

Ëjõpeotutuarã, ëjõpeotutuatirã cjase ni'i (1Co 8.1-13)

¹ Ni'cũ Jesucristore ëjõpeomigũ, cũ ëjõpeotutuatigu musã me'rã nisĩ'rĩcã, ùrũsãtirãta, cũrẽ ñe'eña. Cũrẽ “A'tiro weecã u'a'a” nitirãta, ñe'eña. Cũrẽ “To ñe'ebosaũ” nitirãta, ñe'eña. ² Æpẽrã Jesucristore ëjõpeorã “Marĩ nipe'tise ba'acã, añu ni'i”, nima. Æpẽrã pe'e Jesucristore ëjõpeotutuatirã “Marĩ di'iro ba'arã, Ō'acũrẽ yu'rũnũ'cãbosa'a”, ni

wăcūsama. Tojo weeră otese dia'cūrē ba'asama.
³ Nipe'tise ba'agu pe'e di'iro ba'atigure
 ĩ'acō'aticā'to. Di'iro ba'atigu pe'e quē'ră
 nipe'tise ba'agure “Mũ'u di'iro ba'acā, ña'a ni'i”,
 niticā'to. Nipe'tise ba'agure Ō'acũ yagu sājăcă
 weetojacu niwĩ. ⁴ Marĩ apĩrē da'raco'tegure
 “Mũ'u ña'arō wee'e”, nĩmasĩwe'e. Cũ wioгу
 dia'cũ tojo nĩmasĩsami. Marĩ Jesucristore
 ějōpeoră quē'rărē tojota ni'i. Āpěră Jesucristore
 ějōpeorărē “Ña'arō weema”, nĩmasĩwe'e. Ō'acũ
 na wioгу nimi. Cũ ni'cũta narē “Añurō wee'e”,
 o “Ña'arō wee'e”, nĩmasĩsami. Marĩ wioгу cũ
 yarărē ějōpeotutuacă weemasĩmi.

⁵ Apeye ninemogũti. Ni'cărēră “Ni'cărē
 numurĩ yu'rũoro ape numu Ō'acūrē
 ñubuepeoroua'a”, nisama. Āpěră pe'e “Nipe'tise
 numurĩ ni'cărōnojō Ō'acũ ye ni'i”, nisama.
 Masăncũ “Ō'acũ yu'u a'tiro weecă uasami”,
 nirōua'a. ⁶ Ni'cũ, ni'că numurē “Ō'acũ ya numu
 waro ni'i” nigũnojō Ō'acūrē ějōpeoacju tojo
 nisami. Apĩ nipe'tise numurĩrē ni'cărōnojō
 wăcũgũ quē'ră Ō'acūrē ějōpeoacju tojo nisami.
 Nipe'tisere ba'agu quē'ră Ō'acūrē ějōpeoacju
 tojo weesami. Cũ ba'asere e'catise o'osami.
 Apĩ di'irore ba'atigu quē'ră Ō'acūrē ějōpeogu
 ba'atisami. Cũ, cũ ba'asenojōrē Ō'acūrē e'catise
 o'osami.

⁷ Marĩ catiri umucore marĩ se'saro niwe'e.
 Wěrĩră quē'ră marĩ se'saro nisome. Marĩ catiră,
 wěrĩ'cără Jesucristo yară ni'i. ⁸ Marĩ catiro
 pōtēorō Jesucristo uaronojō weesĩ'rĩ'i. Wěrĩră

quẽ'rã cũ me'rã catirãti nírã, wẽrĩrãsa'a. Tojo weerã catirã, wẽrĩ'cãrã Jesucristo yarã ni'i. Cũ marĩ wiogũ marĩrẽ sũ'ori nigũ nimi. ⁹ A'tiro ni'i. Cristo wẽrĩcũ niwĩ. Wẽrĩtoja, masãcũ niwĩ. Nipe'tirã catirã, wẽrĩ'cãrã wiogũ nigũti nígu, tojo weecũ niwĩ.

¹⁰ Tojo weerã ¿de'ro weerã mũsã ãpẽrã Jesucristore ãjõpeorãrẽ “Ñã'arõ weerã weema” niti? ¿De'ro weerã narẽ tojo í'acõ'ati? Marĩ nipe'tirã Õ'acũ masãrẽ beseri nũmũ nicã, marĩ wee'quenũcũrẽ beseno'rãsa'a. Tojo weerã Jesucristore ãjõpeorã marĩ acawererãrẽ “Tojo weema”, niticã'rõũa'a. ¹¹ Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpũ Õ'acũ cũ ní'quere a'tiro ojano'wũ:

Yũ'u catigũ ni'i.

Yũ'u ucũse diacjũ warota ni'i.

Nipe'tirã yũ'ure ejaque'arãsama.

Nipe'tirãpũta yũ'ure “Mũ'u Õ'acũ añugũ, tu-tuagũ ni'i”, nĩrãsama, ni ojano'wũ.

¹² Te oja'quere tũ'orã, marĩ mas'ĩ, marĩnũcũ a'ti turipũ marĩ wee'quere Õ'acũrẽ wererãsa'a.

Mũsã acawererã Jesucristore ãjõpeorãrẽ na ãjõpeosere dojorẽticã'ña nise ni'i

¹³ Marĩ, marĩ wee'quere Õ'acũrẽ wererãsa'a nírã, a'merĩ ucjaticã'rã. A'tiro pe'e ãa'a. Ne apeyenojõ na ãjõpeosere dojorẽcã weeticã'rã. Tojo nicã narẽ ñã'arõ weecã weeticã'rã. ¹⁴ Yũ'u marĩ wiogũ Jesure ãjõpeotjãgũ, a'tiro mas'ĩ. Nipe'tise yũ'u ba'ase añuse ni'i. Apĩ pe'ema “Apeyenojõ yũ'u ba'ase ñã'a ni'i” nicã, cũrẽ diacjũta ñã'a nisa'a. ¹⁵ Mũ'u ãpẽrã na ba'aya

marĩsere ba'acã, apĩ ña'arõ tu'oña'bosami. Mũ'u tojo wéégũ, cãrẽ ma'igũ mejẽta wee'e. Cristo cũ quẽ'rãrẽ wẽrĩbosacu niwĩ. Tojo weegu mũ'u ba'ase me'rã apĩrẽ ãjõpeodu'ucã weeticã'ña. ¹⁶ Mũ'ũma mũ'u weese añu nibosa'a. Apĩ pe'ere ña'a nibosa'a. Tojo weese me'rã ãpẽrãrẽ ña'arõ wãcũcã weeticã'ña. ¹⁷ Õ'acũ marĩ wiogu ye cjase ba'a, sĩ'rĩ weese mejẽta ni'i. A'te pe'e nibutia'a. Õ'acũ uaro weenu'cũse, tojo nicã ãpẽrã me'rã añurõ nicã'se, a'merĩ e'caticã weese pe'e nibutia'a. Te Espĩritu Santu weetamuse me'rã weeno'o. ¹⁸ A'tiro weegũ Jesucristo uaronojõ weegu weemi. Õ'acũ i'orõpũre “Añurõ weegu weemi”, nino'sami. Tojo nicã masã quẽ'rã cãrẽ “Añurõta weegu weemi”, nisama.

¹⁹ Tojo weerã ni'cãrõ me'rã añurõ wejepeo ejerisãjãsenojõrẽ a'marã. Marĩrẽ te ni'cãrõ me'rã nisetise Jesucristore nemorõ ãjõpeorã, a'merĩ weetamurãsa'a. ²⁰ Mũsã ba'ase me'rã apĩ Jesucristore ãjõpeosere dojorẽticã'ña. Nirõta nipe'tise ba'ase añu ni'i, añurõ pe'e. Mũsã ãpẽrã na ba'aya marĩsenojõrẽ ba'acã i'arã, na quẽ'rã ba'abosama. “Tere ba'arã, ña'arõ wee'e” ni wãcũmirã, mũsãrẽ i'acũurã, tojo weebosama. Tojo wãcũrã, tere ba'arã, ña'arõ weema. Tojo weerã mũsã tere ba'arã, narẽ ña'arõ weecã weebosa'a. Mũsã tojo weese ña'a ni'i. ²¹ Marĩ apĩ ãjõpeotutuatiğũre Jesucristore ãjõpeodu'ucã weebosa'a nĩrã, a'tiro weerõua'a. Cũ di'iro ba'atisere ba'aticã'rõua'a. Vĩno cũ sĩ'rĩtisere sĩ'rĩticã'rõua'a. No'o apeyenojõ cãrẽ Jesucristore ãjõpeodu'ucã weesenõjõrẽ weeticã'rõua'a. ²² “Nipe'tise yũ'u weese añu ni'i” ni

tɬ'oña'gũnojõ Õ'acũ se'sarore wereya. Āpērã ějõpeose dojorētigu, bu'iri marĩgũ tɬ'oña'gũ e'catigu nimi. ²³ Apĩ apeyenojõrẽ ba'agu, “To ba'abosau” ni tɬ'oña'ba'agu, bu'iri cɬomi. A'tiro ni'i. “Yɬ'u ba'ase Õ'acũ ĩ'orõpɬre añurõsa'a” nitimigũ ba'acã, ña'a ni'i. “Nipe'tise marĩ weese Õ'acũ ĩ'orõpɬre queoro ni'i” ni tɬ'oña'timirã weese ña'a ni'i.

15

Marĩ ye dia'cũrẽ wãcũticã'rõɬa'a nise ni'i

¹ Marĩ ějõpeotutuarã Āpērã ějõpeotutuatirãrẽ weetamurõɬa'a. Marĩ tɬ'sase dia'cũrẽ weeticã'rõɬa'a. ² Āpērã ye niatjere wãcũrõɬa'a. Narẽ nemorõ ějõpeotutuato nĩrã tojo weerõɬa'a. ³ Cristomarĩcã cũ tɬ'sase dia'cũrẽ weeticu niwĩ. Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpɬ Cristo cũ pacure ní'quere a'tiro ojano'wũ:

Nipe'tise mɬ'urẽ ĩ'atu'tirã mɬ'urẽ ña'arõ ucũrã,
yɬ'u pe'ere weequeõ'orã weema, ni
ojano'caro niwũ.

⁴ Nipe'tise todɬporopɬ Õ'acũ ye queti oja'que marĩrẽ masĩdutirotiro ojano'caro niwũ. Marĩ ña'arõ yɬ'rurã, te oja'quere bu'erã, nɬ'cãpo'o. Wãcũtutuanemo'o. Tojo weerã Õ'acũ cũ weeatjere e'catise me'rã yucue'e. ⁵ Õ'acũ marĩrẽ mejẽcã wa'acã, wãcũtutuacã weesami. Marĩrẽ e'caticã weesami. Cũ Jesucristo ɬaronojõ mɬsãrẽ ni'cãrõ me'rã nisetiã weeato. ⁶ Tojo weerã mɬsã ni'cãrõpɬta wãcũsetirã, a'tiro weerãsa'a. Õ'acũ, marĩ wiogɬ Jesucristo pacure ni'cãrõ me'rã “Mɬ'u añuyɬ'rɬa'a”, nĩrãsa'a.

Judío masã nitirãrẽ Jesucristo ye quetire were'que ni'i

⁷ Marĩ Õ'acũrẽ ni'cãrõ me'rã ãjõpeorã nitjãrã, ãpẽrãrẽ ñe'erõua'a. Jesucristomarĩcã marĩrẽ ñe'ecũ niwĩ. Tojo weerã Õ'acũrẽ “Añubutiami” nidutirã, marĩ quẽ'rã ãpẽrãrẽ ñe'erõua'a. ⁸ Yu'ũ ucũgũ, “Õ'acũ marĩ ñecũsumuarẽ cũ ‘Weeguti’ ní'quere queoro weegu weemi”, nigũ wee'e. Jesucristota judío masãrẽ weetamugũ a'ticũ niwĩ ní'gũ, tojo ni'i. Cũ tojo weese me'rã Õ'acũ cũ diacjũ nisere i'ocũ niwĩ. ⁹ Tojo nicã judío masã nitirã “Õ'acũ ãsãrẽ pajaña'gũ, añuyũ'rũami” nidutigũ Jesucristo a'ticũ niwĩ. Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpũ Õ'acũ bese'cũ Cristo cũ pacure ucũ'quere a'tiro ojano'wũ:

Judío masã nitirã wa'teropũ mu'urẽ e'catipeoguti.

Õ'acũ masĩyu'rũagu nimi ní'gũ, basapeoguti.

¹⁰ Aperopũ quẽ'rãrẽ a'tiro ojano'wũ:

Judío masã nitirã, Õ'acũ yarã judío masã me'rã e'catiya.

¹¹ Aperopũ quẽ'rãrẽ ninemowũ:

Nipe'tirã judío masã nitirã Õ'acũrẽ e'catipeorã, “Mu'ũ añuyũ'rũagu ni'i”, niña.

Nipe'tirocjãrãpũta Õ'acũ añubutiasere e'catipeoya, ni ojano'wũ.

¹² Isaía quẽ'rã a'tiro ojacũ niwĩ:

Isaí pãrãmi nituriagu bajuagusami.

Cũ judío masã nitirã wiogũ niacjũ nigũsami.

Na cãrẽ “Ësãrẽ yu'rũogu nimi”, ni ãjõpeorãsama, ni ojano'wũ.

13 Õ'acũ marĩrẽ cũ añurõ weeatjere e'catiyusere o'ogu nimi. Mũsarẽ cũrẽ ẽjõpeorãrẽ e'catise, ejerisãjãse o'oato. Tojo weerã mũsã Espĩritu Santu weetamurõ me'rã ɸpɸtu e'catiyurãsa'a.

14 Yũ'u acawererã, mũsarẽ a'tiro tũ'oña'a. Mũsã ãpẽrãrẽ añurõ weesa'a. Jesucristo yere añurõ masĩsa'a. A'merĩ werecasamasĩsa'a. 15 Mũsã tojo weemicã, a'ti pũrĩpũre mũsarẽ tutuaro me'rã oja'a. Mũsã tũ'o'quere acobojoiticã'to nĩgũ tojo wee'e. Õ'acũ yũ'ure añurõ wéégũ, Jesucristo yere mũsarẽ bu'edutigũ cũuwĩ. 16 Tere weregũ, judío masã nitirã na Jesucristore ẽjõpeocã ɸasã'a. Pa'ia wa'icũrãrẽ Õ'acũrẽ o'oro weronojõta yũ'u judío masã nitirãrẽ cũrẽ wiasĩ'rĩsa'a. Espĩritu Santu narẽ Õ'acũ yarã sãjãcã weegũsami. Tojo weecã Õ'acũ narẽ, “Yarã nima”, ni ñe'egũsami.

17 Jesucristo weetamurõ me'rã Õ'acũ cũu'quere añurõ wee'e. Tojo weegũ yũ'u da'rasere añurõ tũ'oña'a. 18 Jesucristo yũ'u me'rã wee'que dia'cũrẽ mũsarẽ weregutĩ. Mũsã judío masã nitirãrẽ ẽjõpeocã ɸasãgũ yũ'ure weetamuwĩ. Yũ'u bu'ese me'rã, tojo nicã yũ'u wee'quere ĩ'arã, mũsã judío masã nitirãrẽ ẽjõpeocã weewĩ. 19 Apeye quẽ'rãrẽ Õ'acũ tutuaro me'rã weesere wee'owũ. Tojo nicã Espĩritu Santu tutuase me'rã bu'ewũ. A'tere wéégũ, Jerusalẽ me'rã werenũ'cãwũ. Téé Ilĩrico wãmetiropũ Jesucristo mũsarẽ yũ'rũose quetire weretuogu ejawũ. 20 ãpẽrã bu'eno'ña marĩrõpũre Jesucristo ye quetire

weremu'sĩ werewu. Āpērā na were'quepūre werebu'ipeotiwu. ²¹ Yu'u tojo weese Ō'acū ye queti o'jáca pūrīpu oja'caronojōta wa'awu. A'tiro ojano'caro niwū:

Cū ye quetire ne ni'cāti masĩti'cārā wereno'rāsama.

Cū yere na tu'otī'quere tu'omasīrāsama, ni ojano'wū.

Pablo Romapu wa'atje ni'i

²² Yu'u peje macārīpu bu'esijayugu, musā tiropu wa'amasītisa'a yujupu. ²³ Ni'cārōacārē te macārīpu bu'etoja'a. Peje cū'marī musā tiropu wa'asī'rī'cu nitjīagū, be'rocure topure wa'aguti. ²⁴ Españapu wa'aguti. Topu wa'agu, musā tiro Romapu yu'rūaguti. Musārē ī'a, e'cati, cārō niqejoguti. Be'ro yu'ure Españapu wa'atjere weetamuapa. ²⁵ Ni'cārōacā Jerusalēpu wa'aníguti yujupu. Jesucristore ějōpeorārē weetamugū niyeru miagū weeguti.

²⁶ Jesucristore ějōpeose cururicjārā Macedonia, tojo nicā Acaya di'tacjārā niyeru sērīneocārā niwā. Jerusalēpu nirā pajasecuorā Jesucristore ějōpeorārē o'orātirā tojo weecārā niwā. Tojo weegu te niyerure Jerusalēpu o'ogu wa'aguti.

²⁷ Judío masā nitirā Macedonia, Acayapu nirā a'tiro wācūcārā niwā. Judío masā Jerusalēpu nirārē weetamurōua'a. Na tojo wācūse añu nicaro niwū. A'tiro ni'i. Judío masā, judío masā nitirā pe'ere Jesucristo ye quetire werewā'cōcārā niwā. Tojo nicā judío masā nitirā Jesucristore ějōpeocā, a'tiro wa'acaro niwū. Ō'acū judío masārē "O'oguti" ní'que pe'ere ñe'ecārā

niwã. Tojo weerã judío masã nitirã, judío masã pajasecũorãrẽ niyerure, na cũosere o'orouã'a.

²⁸ Yũ'u te niyeru Jerusalẽcjãrãrẽ o'otojagũ, Españapũ wa'agũ, musãrẽ i'ayũ'ruwã'cãgũti.

²⁹ Yũ'u musã tiropũ wa'agũ, Jesucristo ye añusere musãrẽ miiejagũsa'a.

³⁰ Yũ'u acawererã, musã Jesucristore ãjõpeo'o. Espíritu Santu marĩrẽ a'merĩ ma'icã weemi. Tojo weegũ musãrẽ a'tiro weecã uasa'a. Yũ'ure weetamurã, yé niatjere Õ'acũrẽ sãrĩbosaya.

³¹ A'tiro sãrĩbosaya yũ'ure. Judeapũ nirã Jesucristore ãjõpeotirã yũ'ure ña'arõ weeticã'to. Tojo nicã Jesucristore ãjõpeorã Jerusalẽcjãrã yũ'u miasere e'catise me'rã põtẽrĩ ñe'eato.

³² Tojo weecã, Õ'acũ cũ uacã, musã tiropũ yũ'u e'catise me'rã etagũsa'a. Topũ soogũsa'a.

³³ Õ'acũ ejerisãjãsere, añurõ nicã'sere o'ogu musã nipe'tirã me'rã niato. Tojota weeato.

16

Romacjãrãpũre añudutise o'o'que ni'i

¹ Ni'cõ Jesucristore ãjõpeogo Febe wãmetigo musã tiropũ wa'ago weemo. Co Jesucristore ãjõpeorã Cencrea wãmetiri macãcjãrãrẽ weetamugõ nimo. ² Musã Jesucristore ãjõpeorã e'catise me'rã core ñe'eña. Marĩ Jesucristore ãjõpeorãrẽ añurõ ñe'erõuã'a. Co pãjãrãrẽ weetamuco niwõ. Yũ'u quẽ'rãrẽ weetamuwõ. Tojo weerã core apeyenojõ dũ'sacã, o'oya.

³ Aquila, cũ nũmo Priscila añuato. Yũ'u Jesucristo yere bu'ecã, na quẽ'rã yũ'ure bu'etamuwã.

⁴ Æpẽrã yũ'ure wẽjẽsĩ'rĩcã, yũ'ure weetamuwã.

Na quē'rārē wējētawiomicā, tojo weewā. Na tojo wee'quere yu'u dia'cū e'catise o'owe'e. Nipe'tirā āpērā judío masā nitirā Jesucristore ějōpeorā e'catise o'oma. ⁵ Jesucristore ějōpeorā Aquila ya wi'ipɯ nerēwɯarā quē'rā añuato. Apī yu'u ma'igū Epeneto añuato. Cūta Asiapure āpērā dɯporo Jesucristore ějōpeomu'tā'cɯ nimi. ⁶ María quē'rā añuato. Musā me'rā Ō'acū cjasere ɯpɯtɯ da'ramo. ⁷ Yu'u acawererā judío masā Andrónico, Junias añuato. Na quē'rā yu'u me'rā bu'iri da'reri wi'ipɯ niwā. Na yu'u dɯporo Jesucristore ějōpeocārā niwā. Jesucristo besecū'cārā narē “Añurā nima”, nisama.

⁸ Jesucristore ějōpeogu yu'u ma'igū Ampliato añuato. ⁹ Urbano, ũsārē Jesucristo ye quetire weretamugū añuato. Tojo nicā yu'u ma'igū Estaquis añuato. ¹⁰ Apeles quē'rā añuato. Cū Jesucristore añurō ějōpeomi. Nipe'tise cū weesere ĩ'arā, “Jesucristore añurō ějōpeogu nimi”, ni ĩ'a'a. Aristóbulo ya wi'icjārā quē'rā añuato. ¹¹ Apī yu'u acaweregu, judío masū Herodión añuato. Tojo nicā Narciso ya wi'icjārā Jesucristore ějōpeorā añuato. ¹² Trifena, Trifosa na quē'rā añuato. Na numia marī wiogu Jesucristo yere pūrō da'rama. Ũsā ma'igō Pérsida quē'rā marī wiogu Jesucristo ye cjasere ɯpɯtɯ da'ramo. Co quē'rā añuato. ¹³ Rufo añuato. Nipe'tirā cūrē “Jesucristore añurō ějōpeomi”, nima. Cū paco quē'rā añuato. Core yu'u pacore weronojō ĩ'a'a. ¹⁴ Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, āpērā Jesucristore ějōpeorā na me'rā nirā añuato. ¹⁵ Filólogo, Julia, Nereo, tojo nicā

cũ acabijo Olimpás, nipe'tirã Õ'acũ cũ yarãrẽ cũu'cãrã na tiropu nirã añuato.

16 A'merĩ ma'ise me'rã añudutiya. Nipe'tirã Jesucristore ãjõpeose cururicjãrã mäsãrẽ añudutima.

17 Yu'u acawererã, ni'cãrãrã müsã tiropu nirã ducawaticã weesĩ'rĩsama. Na tojo weeri nĩrã, tu'omasĩña. Mäsãrẽ ãjõpeosere dojorẽsama. Mäsãrẽ bu'e'que mejõtare weesama. Tojo weerã narẽ ba'patiticã'ña. Na bu'esere ne tu'otıcã'ña. 18 Na marĩ wiogu Jesucristo uaro weerã mejõta weesama. Na no'o uaro weesĩ'rĩrõ weesama. Na añurõ u'suaro ucũme'rĩse me'rã, diacjũ ucũrã weronojõ ucũsama. Uputu waro masĩtutuaturãrẽ weeta'sa ãjõpeocã weesama.

19 Mäsã pũricã añurõ Jesucristo uaro weesa'a. Nipe'tirã tojo nima mäsãrẽ. Tojo weegu müsã me'rã pũrõ e'cati'i. Mäsãrẽ añusere masĩcã uasã'a. Ne ña'ase pe'ema masĩdutigũ uasãwe'e.

20 Õ'acũ ãpẽrã me'rã añurõ nicã'sere o'ogu nimi. Cã'rõacã be'ro cũta müsãrẽ wãtĩrẽ docaque'acã weegũsami. Jesũ marĩ wiogu müsãrẽ añurõ weeato.

21 Timoteo yu'u me'rã Jesucristo ye quetire werecusiata mugũ müsãrẽ añudutimi. Yu'u acawererã judío masã Lucio, Jasõ, Sosípater na quẽ'rã añudutima.

22 Yu'u a'ti pũrĩrẽ Pablöre ojabosagu, Tercio wãmeti'i. Yu'u Jesucristore ãjõpeogu müsãrẽ añuduti'i.

23 Gayo müsãrẽ añudutimi. Jesucristore ãjõpeorã cũ ya wi'ipu nerẽwuama. Yu'u Pablo ti wi'ipu cãjĩ'i. Erasto a'ti macã cjase da'rasere

dutigu, narẽ niyeru co'tegu añudutimi. Tojo nicã apĩ Jesucristore ãjõpeogu Cuarto añudutimi.

²⁴ Marĩ wiogu Jesucristo musã nipe'tirãrẽ añurõ weeato.

²⁵⁻²⁶ Marĩ Õ'acũrẽ e'catipeorã, “Añuyũ'ruami”, nírã. Marĩ wiogu Jesucristo ye queti me'rã Õ'acũ marĩrẽ nemorõ ãjõpeocã weemasĩmi. Duporopure nipe'tirã masãrẽ yũ'ruose quetire masĩno'ña marĩcaro niwũ. A'tocaterore majã Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã na oja'que me'rã masĩno'o. Õ'acũ catinu'cũgũ tojo were-duticu niwĩ. Yũ'ũ quẽ'rã Jesucristo ye quetire were'e. Õ'acũ nipe'tise cururicjãrãrẽ cãrẽ ãjõpeo, cã haro weecã hasami.

²⁷ Õ'acũ ni'cũta nimi. Cã ni'cũta nipe'tisere masĩpe'ocã'mi. Tojo weerã Jesucristo weetamurõ me'rã Õ'acũrẽ “Tutuayũ'ruami”, ni ãjõpeonu'cũcã'rã. Tojota weerã.

Tocã'rõta oja'a.

Pablo

**Õ'âkã hi yeere uúkũri turi Tukano
New Testament in Tucano (BR:tuo:Tucano)**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tucano

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tucano [tuo], Brazil

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tucano

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Sep 2022 from source
files dated 9 Oct 2020

00ebd04f-7b0d-5a72-9407-eb53ae2bd086